स्वर्गद्धारी नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यलय
भिंगृ, प्यूठान जिल्ला, लुम्विनी प्रदेश

लैंङ्गिक समनता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परीक्षण प्रतिबेदन
आर्थिक बर्ष २०७९।०८०

प्रतिबेदक :
पार्वता आचार्य
इमेल: parbata722@gmail.com

बिषयसुची :

१. पृष्ठभूमि तथा परिचय

२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणको उद्देश्य

३. लैससास परिक्षणको महत्व

४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणले सममेट्ने बिषय क्षेत्रहरु

५. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणको बिधि र तरिकाहरु

६. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणका सहभागिहरु

७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणका औजारहरु

८. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरु

९. लैगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण नतिजा

क. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण पश्चात सुचकहरुले प्राप्त गरेको अंक तालिका

ख. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण नतिजाको माकुरी जालो बिश्लेषण १ र २

ग. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण नतिजाको बार ग्राफद्धारा बिश्लेषण १ र २

१०. लैससास परिक्षण सुचक बिश्लेषण तालिका

११. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणबाट प्राप्त सवल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरु

१२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण बिकास कार्य योजना

१३. सुझाव

१४. निष्कर्ष

१५ अनुसुचिहरु

अनुसूचि १ लैससास परिक्षण कार्यतालिका

ऋनुसुची २ लैससास परिक्षण अवधीका तस्वीरहरु

अनुसूचि ३ समूह अभ्यासबाट लैससास सुचकहरुको नतिजा चित्रण गरिएको माकुरी जालो र बारग्राफ

अनुसूचि ४ लैससास परिक्षण कार्यशालाका सहभागिहरुको हाजिरी बिबरण

लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण प्रतिवेदन
आर्थिक बर्ष २०७९।०८०

१. पृष्ठभूमि :

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा नै लैंगिक समानता र सामाजिक समाबेशीकरण सुनिश्चित गर्ने संकल्प गरेको छ। संविधानमा उल्लेखित मौलीक हक अन्तर्गत धारा १८ मा समानताको हक, धारा २४ मा छुवाछुत तथा भेदभाव बिरुद्धको हक, धारा २९ मा शोषण बिरुद्धको हक, धारा ३८ मा महिलाको हक, धारा ३९ मा बालबालिकाको हक, धारा ४० मा दलितको हक, धारा ४१ मा जेष्ठ नागरीकको हक, धारा ४२ मा सामाजिक न्यायको हकको ब्यबस्था गरी लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको अधिकार सुनिश्चित गरेको छ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ। उक्त ऐनको दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ। सोही दफाको उपदफा (३) मा स्थानीय तहले आफ्ना योजना बनाउँदा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण अभिबृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ भनी उल्लेख गरेको छ। उक्त ऐनमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम कर्तब्य तथा अधिकारमा लैससास प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरेको छ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण भन्नाले कुनै पनि निकायको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीताको बिद्यमान अवस्था बिश्लेषण वा लेखाजोखा गर्ने कार्यलाई बुझाउँछ। लैससास परिक्षणले सरकारी निकाय वा कुनै पनि संघसंस्थाको निति, योजना तथा कार्यक्रम र बजेट बिनियोजन साथै कार्यान्वयन प्रक्रियामा सबै बर्ग, समुदाय, जातजाती र क्षेत्रका **महिला र पुरुषको सन्तुलित अवसर तथा लाभ सुनिश्चित** गर्न मार्गनिर्देश गर्दछ। लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणले **महिला र पुरुषको लागि छुट्टा छुट्टै बजेट विनियोजन भए नभएको अवस्थाको मात्र** लेखाजोखा गर्दैन। लैससास परिक्षणले कुनैपनि निकायको नीति तथा कानुन निर्माण प्रक्रिया, लैङ्गिक उत्तरदायी वजेट तथा कार्यक्रम, स्रोत साधन बाँडफाँड र परिचालनमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता सम्बन्धी संबेदनशिलता अवलम्वन प्रक्रिया र बिद्यमान अभ्यासको लेखाजोखा गर्दछ। लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह साथै कुनै पनि सरकारी निकाय वा सामाजिक संघसंस्थाको निति, कानुन र योजना निर्माण, बजेट बाँडफँड, संस्थागत ब्यबस्था, सेवा प्रबाह, मानव संशाधन बिकास र सुशासनको क्षेत्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिक सन्तुलनको अवस्था लेखाजोखा गर्दछ।

स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण गर्ने क्रममा नेपालको संविधान २०७२, पन्ध्रौ योजना र राष्ट्रिय कार्य योजना, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा नियमावली, लैंगिक

समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण कार्यबिधि २०७६ र लैससास परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ लगायत नगरपालिकाले निर्माण गरेका कानुन, नीति तथा कार्यबिधि, आबधिक योजना, बार्षिक योजना तथा बजेट, बार्षिक प्रगति प्रतिबेदन र कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिकाहरुलाई आधार मानिएको छ। त्यसैगरी महिला बिरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन महासन्धी १९७९, दिगो बिकास लक्ष्य २०३०, बेइजिङ कार्यायोजना, संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० लगायतका अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरुलाई नगरपालिकाले अपनत्व लिई स्थानीयकरण गरे नगरेको बारे लेखाजोखा गरिएको छ।

१.१.नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :

लुम्विनि प्रदेशको १०९ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये प्यूठान जिल्लाको स्वर्गद्धारी नगरपालिका ऐतिहासिक तथा धार्मिक हिसावले परिचति छ। स्वर्गद्धारी नगरपालिका प्यूठान जिल्लाको सदरमुकाम देखि दक्षिण भागमा अवस्थित छ। नेपालको प्रसिद्ध धार्मिक स्थल स्वर्गद्धारी यसै नगरपालिकामा अवस्थित छ। साबिकका ७ वटा गाबिसहरु भिंगृ, कोचीबाङ, स्वर्गद्धारीखाल, बर्जिबाङ, सारी, बेलबास र गोठीबाङ समेटेर बनाइएको यस स्वर्गद्धारी नगरपालिकालाई ९ वटा वडामा बिभाजित गरिएको छ। स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको भुभाग २२४.७ बर्ग.कि.मी. छ। यो नगरपालिका समुद्री सतहबाट ५५८मिटर देखि २११३ मिटर सम्मको उचाइमा अवस्थित छ। यस नगरपालिकाको पूर्वमा प्यूठान नगरपालिका, पश्चिममा रोल्पा जिल्लाको रुन्टीगढी गाउँपालिका, उत्तरमा रोल्पा जिल्लाको सुनिलस्मृति गाउँपालिका र दक्षिणमा माण्डबवी गाउँपालिका र दाङ जिल्लाको बंगलाचुली गाउँपालिकासंग सिमाना जोडीएको छ।

बि.स. २०७८ को जनगणना अनुसार यस नगरपालिकाको जम्मा घरधुरी संख्या ८४०० र कूल जनसंख्या ३२१२७ छ। जस मध्ये महिला संख्या १८०८६ (५६.३ प्रतिशत) र पुरुष संख्या १४०४१ (४३.७ प्रतिशत) छ। यस नगरपालिकाको पार्श्वचित्र २०७५ अनुसार साक्षरता ६७.१४ प्रतिशत छ। जनसंख्याको हिसावले मगर जातीको बाहुल्यता रहेको यस नगरपालिकामा ब्राह्मण, क्षेत्री, दलित, सन्यासी आदिको बसोबास रहेको छ। यहाँका मानिसहरु हिन्दु धम, बौद्ध धर्म साथै क्रिश्चियन धर्म मान्नेहरु समेत छन। यहाँका बासिन्दाको मुख्य चाड दशै, तिहार, जनैपुर्णिमा आदि हुन। जनजातीको बसोबास रहेपनि यहाँका मानिसहरु बेलीचालीका रुपमा नेपाली भाषा नै प्रयोग गर्दछन। पञ्चेबाजा, सोरठी नाँच, सारंगीनी र परम्परागत भेषभुषा प्रचलनमा छन्। प्रमुख धार्मिक तिर्थस्थल यस नगरपालिकामा अवस्थित छ। यस नगरपालिका भित्र उत्पादन हुने खाद्यान्नहरु धान, मकै, गहु, तोरी चना, मसुरो आदि छन् भने फलफूलहरुमा केरा, आँप, मेवा, अम्वा, सुन्तला, काफल, नासपाती आदि छन्। यस नगरपालिका भित्र सबै वडाहरुमा सडक संजाल बिस्तार भएको छ। यस क्षेत्रकका बासीन्दाहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेपनि ब्यापार, जागीर तथा ज्याला मजदुरी जस्ता अन्य पेशामा संलग्नता पनि बढ्दो क्रममा रहेको पाइन्छ। नगरपालिकाको बेरोजगारी नक्सांकन तथा रोजगारी सम्बन्धी यकिन तथ्यांक नरहेपनि पछिल्लो समयमा यहाँका अधिकांस मानिसहरु छिमेकी मुलुक भारत र बैदेशिक रोजागरीमा जानेहरु पनि बढ्दो क्रममा रहेको पाइन्छ।

२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणको उद्देश्य :

मुख्य उद्देश्य : लैगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण अवधारणा अनुसार यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी नगरपालिकाको सम्पुर्ण बिकास योजना, नीति तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी बनाउन आर्थिक स्रोतको सुनिश्चितता, उपलब्धीको समतामुलक बितरण र उपयोगी बनाउने।

अन्य उद्देश्यहरु :

क) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण गरी नगरपालिकाको संस्थागत संरचना र योजना तर्जुमा प्रक्रियामा महिला र सिमान्तकृत समूहहरुलाई समाबेश गरी महिला र सबै जातजातीको अर्थपुर्ण सहभागिता गराई लैंगिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैंगिक मूलप्रबाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख) महिला र सिमान्तकृत समूहहरुलाई व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिबृद्धि मार्फत आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गरी नगरपालिकाको समग्र बिकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

ग) नगरपालिकाको योजना र आयोजनाहरुको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणको महत्व

- लैससास परिक्षणले नगरपालिकाको निति, कानुन, योजना तथा कार्यक्रम र बजेट बाँडफँड प्रक्रिया लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दृष्टिले सन्तुलन भए नभएको लेखाजोखा गरी लैससासमैत्री बनाउन सुझाव प्रदान गर्दछ ।
- लैससास परिक्षणको नतिजाको आधारमा तय गरिने कार्ययोजनाले नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट लैंगिक उत्तरदायी बनाउन सहयोग गर्दछ ।
- लैससास परिक्षणले नगरपालिकाको बिद्यमान अवस्थाको यथार्थ चित्रण गरी आगामी कार्यदिशा तय गर्न मद्धत गर्दछ ।।
- समष्टीमा लैससास परिक्षणले नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै प्रकारका वर्ग, लिंग, जातजाती, उमेर समूह, शारिरिक अवस्था र क्षेत्रका मानिसहरुको सशक्तिकरण गरी उनीहरुलाई समग्र बिकासको मूलप्रबाहमा जोड्न सहयोग पुऱ्याउछ ।

४. लैंगिक परिक्षणमा समेटीएका बिषयबस्तुहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैससास परिक्षणका ५ वटा मुख्य सुचकहरु अन्तर्गत २२ वटा उपसुचकहरु र १०० वटा सुचकहरुमा आधारीत भई लेखाजोखा गरिएको छ । हरेक मुख्य सुचकको अंक भार २० का दरले ५ वटाको पुर्णाङ्क १०० छ भने हरेक सुचककहरुको अंक भार १ राखिएको छ । सुचकहरु स्वमुल्यांकन गर्दा हरेक सुचकमा उल्लेख गरिएका बिषयहरु पुर्णरुपमा कार्य भएको अवस्थामा अंक १, आंशिक मात्र कार्यानवयन भएकोमा अंक ०.५ र उक्त सुचकमा काम नभएको पाइएमा ० अंक प्रदान गरिएको छ ।

मुख्य सुचक र उपसुचकहरु :

नीति, कानुन र योजना	नीति र कानुनमा समाबेशीता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत व्यबस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्य प्रणाली समाबेशीता
	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	बित्त व्यबस्थापन प्रणालीमा समाबेशीता

	तथ्यांक संकलन तथा ब्यबस्थापन
मानव शंसाधन तथा क्षमता बिकास	मानव शंसाधन तथा क्षमता बिकास
	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार बिरुद्ध जनचेतना
	कानुनी साक्षरता
	बिपद ब्यबस्थापनमा समाबेशीता
सेवा प्रबाह	पूर्वाधार बिकास
	प्रजनन स्वास्थ्य
	शिक्षा कार्यक्रम
	खानेपानी तथा सरसफाई
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार ब्यबस्थापन
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	सुशासन
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता
	सुचना तथा संचार
	अनुगमन तथा मूल्यांकन
	समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार

५. लैङ्गिक परिक्षण अबधीमा अवलम्वन गरिएका बिधि तथा तरीकाहरु

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण क्रममा ३ वटा चरणहरु अवलम्वन गरिएको छ ।

क) तयारी चरण :

- **सम्पर्क समन्वय :**

लैससास परिक्षण तयारी चरणमा स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैससास परिक्षणका लागि महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख र प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृतबाट लैससास क्षेत्रमा कार्य गर्ने सम्बन्धीत संस्थासंग समन्वय गरी बिषय बिज्ञ सहजकर्ता छनौट गरिएको थियो । नगरपालिकाको बार्षिक कार्यायोजना अनुसार लैससास परिक्षणका लागि सम्बन्धीत सहजकर्ता र नगरपालिका बिच द्धिपक्षिय सहमति गरियो । नगरपालिका र सहजकर्ताको सहमतिमा लैससास परिक्षण कार्यक्रमको कार्यशालाको मिति, स्थान र समय ब्यबस्थापन गरिएको थियो । नगरपालिकाका महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा प्रमुख र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतसंगको समन्वयमा लैससास परिक्षण कार्यक्रममा उपस्थितिका लागि नगर काार्यपालिका पदाधिकारी तथा सदस्य लगायत अन्य सम्बन्धित सहभागिहरुको सुनिश्चित गरिएको थियो ।

- **प्रारम्भिक सूचना संकलन**

नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, प्रसाशन शाखा र महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखासँग छलफल गरि लैससास परिक्षण कार्यक्रममा आवश्यक पर्ने सहयोगी दस्तावेजहरु संकलन गरिएको थियो । लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणका क्रममा सुचकहरु पुष्ट्याइका लागि आबश्यक पर्ने स्थानीय नीति

तथा ऐन संग्रह, बार्षिक योजना तथा बजेट बिनियोजन अभ्यास, आवधीक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/बार्षिक समिक्षा, विकास बुलेटिन, प्रोफाइल, निर्णय प्रतिलिपि र अन्य सम्बन्धीत दस्तावेजहरु संकलन गरी अध्ययन गरिएको थियो ।

(ख) कार्यान्वयन चरण

- **लैससास परिक्षण कार्यशाला सञ्चालन**

लैससास परिक्षण सम्पन्न गर्न कार्यपालिका, बिषयगत शाखा, सम्बन्धीत संघसंस्था र नगरस्तरीय सञ्जालका प्रतिनिधीहरुको सहभागितामा नगरपालिकासंगको सम्झौतामा तय गरिएको मिति र समयमा परिक्षण कार्यशाला सम्पन्न भएको थियो । उक्त कार्यशालामा लैंगिक उत्तरदायी बजेट, लैससास परिक्षण अबधारणा र बिधि, प्रक्रिया बारे अभिमूखिकरण गरिएको थियो । अभिमूकिरण पश्चात मुख्य सुचक, सहायक सुचक र हरेक सुचकहरुमा समूह अभ्यास मार्फत स्व मुल्यांकन गरीएको थियो । लैससास परिक्षण कार्यशालामा नगरपालिकाका उपप्रमुख, प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत लगायत कार्यपालिका सदस्यहरु, बिषयगत शाखाका प्रमुख, सम्बन्धीत संघसंथाका प्रतिनिधी र नगरस्तरीय सञ्जालका प्रतिनिधीहरुको सक्रिय सहभागिता रहेको थियो ।

- **लैससास परिक्षण सुचक लेखाजोखा तथा प्रश्नावलीहरुमा अंक प्रदान**

लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ अनुरुपका तोकीएका सुचकहरुमा सहभागितामूलक अभ्यासबाट सामूहिक छलफल गरि हरेक सुचकको लेखाजोखा गरिएको थियो । स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको बिद्यमान अवस्थाको लेखाजोखाको आधारमा उपयुक्त अंक प्रदान गरिएको थियो । परिक्षण अबधीमा नगरपालिकाको बिद्यमान अवस्था र अभ्यासको लेखाजोखा गरी पुष्ट्याइका प्रमाणहरुको आधारमा सहभागिहरुबाट १ वा ०.५ वा ० अंक प्रदान गर्न सहजकर्ताबाट सहजिकरण गरिएको थियो ।

- **सवल पक्ष, सुधार गनुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौती (SWOT Analysis) बिश्लेषण**

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा नगरपालिकाले निर्माण गरेका कानुन तथा नीति र कार्यबिधिहरु साथै अवलम्बन गरेका अभ्यासहरुको लेखाजोखाबाट प्राप्त नतिजाको आधारमा सवल पक्षहरुलाई निरन्तरता दिने गरी आगामी दिनमा सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुका विषयमा समूह छलफल गरि प्रमुख बिषयहरु उजागर गरिएको थियो । नगरपालिकाको लैससास संबेदनशिलताको बिद्यमान अवस्था बिश्लेषण गरी सुधारका उपायहरु पहिँचान गर्न र सोही आधारमा आगामी कार्य योजना तयार गर्न SWOT बिश्लेषणले सहयोग पुगेको छ ।

- **कार्ययोजना तयारी**

स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैससास परिक्षणबाट प्राप्त परिणामका आधारमा सवल पक्षहरुलाई कायमै राखी सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेट्ने गरि बार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ । उक्त कार्ययोजनामा नगरपालिकाको बिद्यमान आर्थिक स्रोत तथा मानव स्रोतको आधारमा आगामी १ बर्ष भित्र सम्पन्न गर्नसक्ने र निरन्तरता दिन सक्ने क्रियाकलापहरु छनौट गरी आगामी कार्ययोजना तयार गरिएको छ । उक्त कार्ययोजनामा योजना पारित गराउने पहलकर्ता, निर्णयकर्ता र कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सहित समय र थप दायित्व आबश्यकताका बारेमा अनुमान गरी अभिलेखिकरण गरिएको छ ।

(ग) प्रतिवेदन चरण

नगरपालिकाको लैससास परिक्षण सुचकहरुको लेखाजोखाबाट सहभागीहरुले हरेक प्रश्नावलीहरुमा दिएको अंकको आधारमा प्राप्त नतिजालाई तालीका, माकुरी जालो र बारग्राफद्धारा प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसैगरी नगरपालिकाको SWOT Analysis गरी सवल पक्षलाई निन्तरता दिने प्रतिबद्धता जनाउदै सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेट्ने गरी आगामी कार्ययोजना समेत तयार गरीएको छ । लैससास परिक्षण कार्यशाला गोष्ठीका क्रममा आएको नतिजालाई कार्यपालिका समक्ष प्रस्तुत पश्चात प्राप्त सुझावहरुलाई समाबेश गरी अन्तिम प्रतिबेदन तयार गरिएको छ ।

६. लैङ्गिक परिक्षणका सहभागीहरु :

मिति २०८१।०१। १४ र १५ गते स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७९।०८० को लैससास परिक्षण कार्य सम्पन्न भएको छ । लैससास परिक्षणका लागि दिग्दर्शनमा उल्लेख भए बमोजिम नगरपालिकाका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत लगायत कार्यपालिका सदस्यहरु, सबै बिषयगत शाखा प्रमुखहरु, सम्बन्धीत संघसंस्थाका प्रतिनिधी र नगरस्तरीय बिभिन्न लक्षीत समुदायका सञ्जालहरुको सहभागिता रहेको थियो । लैससास परिक्षण कार्यशालामा सहभागिहरुको लैंगिक तथा जातीगत बिबरण निम्न तालीकामा उल्लेख गरिएको छ ।

लैससास परिक्षण कार्यशालामा सहभागिहरुको लैंगिक तथा जातीगत बिबरण

न.पा./गा.पा.	दलित		जनजाती		बा.क्षे.		अन्य		जम्मा महिला	जम्मा पुरुष	कूल जम्मा
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
स्वर्गद्धारी न.पा.	३	८	१	८	७	१४	०	१	११	३१	४२

७. लैससास परिक्षणका औजारहरु :

- तालीकाद्धारा अंक प्रस्तुत
- माकुरी जालो बिश्लेषण
- बार डायग्राम तथा स्तम्भ चित्र बिश्लेषण

८. लैससास परिक्षणबाट प्राप्त मुख्य उपलब्धीहरु :

- लैससास परिक्षणलाई निरन्तरता दिनका लागि लैससास परिक्षण कार्यदल पुनर्गठन गरी परिचालन गर्न प्रतिबद्धता जनाइएको छ ।
- नगरपालिका स्तरको लैससास कार्यान्वयन समिति पुनर्गठन गरी क्रियाशिल बनाउने प्रतिबद्धता जनाइएको छ ।
- लैससास परिक्षणको नतीजाले लैससास क्षेत्रमा स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको बिद्यमान कानुन तथा नितिगत ब्यबस्था र वर्तमान अभ्यास तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरु स्थानीयकरण गरी कार्यान्वयन अवस्था बारेमा यथार्थ चित्रण गरी लैससासमैत्री बनाउन ध्यानाकर्षण भएको छ ।
- नगरपालिकाले तर्जुमा गर्ने हरेक नीति कानुन, योजना तथा कार्यक्रम निर्माण, कार्यान्वयन र अनुगमन प्रक्रियामा लैङ्गिक तथा समाबेशी सहभागीताको लागि स्पष्ट कार्यनिति हुनुपर्ने कुरामा नगरको ध्यानाकर्षण भएको छ ।
- नगरपालिका लगायत सबै सार्बजनिक निकायमा स्तनपान कक्ष ब्यबस्थापन र महिला सौचालयमा डस्टवीन र सेनीटरी प्याडको ब्यबस्थापन गर्न प्रतिबद्धता जनाइएको छ ।

- कार्यस्थलमा हुनसक्ने यौनजन्य दुरब्यबहार, बिभेद तथा हिंसा बिरुद्ध सुन्य सहनसिलता अवलम्बन गर्न नगरपालिकाकाले आचार संहिता वा निर्देशिका बनाई लागु गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ ।
- योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन चरणलाई सहभागितामूलक र समाबेशी बनाउन सकेमा लक्षीत बर्गले प्रत्यक्ष लाभ पाउन सक्ने बिषयमा नगरपालिकाको ध्यानाकर्षण भएको छ ।
- लैंससास परिक्षणबाट प्राप्त सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु क्रमश सम्बोधन हुने गरी बार्षिक कार्ययोजना बनाइ लागु गर्ने कुरामा नगरपालिकाबाट प्रतिबद्धता जनाइएको छ ।
- नगरपालिकाले लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण गर्ने बिषयमा प्रतिबद्धता जनाएको छ ।

९. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षणको नतिजा :

लैससास परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ बमोजिम स्वर्गद्धारी नगरपालिकाका उपप्रमुख, प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत लगायत कार्यपालिका सदस्यहरु, बिषयगत शाखा प्रमुखहरु, सम्बन्धीत संघसंस्थाका प्रतिनिधी र लक्षित समुदायका नगरस्तरीय सञ्जालका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा ५ वटा मुख्य सुचक तथा २२ वटा उपसुचक अन्तर्गतका १०० वटा प्रश्नहरुमा आधारीत भएर स्वमूल्यांकन गरिएको छ । सहभागितामूलक अभ्यासबाट हरेक सुचकहरुको लेखाजोखा गरी अंक प्रदान गरिएको छ । स्व मुल्यांकन क्रममा यस नगरपालिकाले लैससास क्षेत्रमा सुचकमा उल्लेख भएका बुँदाहरुमा पुर्णत काम गरेको भए अंक १, मध्ययम वा आशिक काम भएकोमा अंक ०.५ र कुनैपनि काम भएको छैन भने ० अंक दिइएको छ । हरेक सुचकहरुको प्राप्तांकलाई मुख्य सुचकमा संयोजन गरी आएको नतीजालाई तालीका, माकुरी जालो र बारग्राफद्धारा प्रस्तुत गरिएको छ । लैससास परिक्षण नतिजाको आधारमा स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको सवल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरु पहिँचान (SWOT Analysis) भएको छ । सवल पक्षलाई निरन्तरता दिदै सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुने गरी कार्ययोजना निमार्ण गरिएको छ ।

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण नतिजा बिश्षण :

क) लैससास मुख्य सुचक बिश्लेषण तालीका स्वर्गद्धारी नगरपालिका प्यूठान

स्वर्गारी नगरपालिका प्यूठान जिल्लाको लैससास परिक्षण मुख्य सुचक बिश्लेषण नतिजा			
मुल विषय सुचक	**सुचक नम्वर**	**पुर्णाङ्क**	**प्राप्ताङ्क**
नीति कानून योजना	१.१.१-१.१.८,१.२.१-१.२.८,१.३.१-१.३.४,	२०	१२.५
संस्थागत ब्यवस्था	२.१.१-२.१.४, २.२.१-२.२.४,२.३.१-२.३.४,२.४.१-२.४.४, २.५.१-२.५.४	२०	१०
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	३.१.१-३.१.८, ३.२.१-३.२.४, ३.३.१-३.३.४, ३४.१- ३.४.४	२०	१२
सेवा प्रवाह	४.१.१-४.१.४, ४.२.१-४.२.४, ४.३.१-४.३.४,४.४.१-४.४.४, ४.५.१-४.५.४	२०	१५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	५.१.१-५.१.४, ५.२.१-५.२.४, ५.३.१-५.३.४, ५.४.१-५.४.४, ५.५.१-५.५.४	२०	१४.५
	कुल प्राप्तांक	**१००**	६४

ख) लैससास परिक्षण मुख्य सुचक बिश्लेषण नतिजा माकुरी जालोद्धारा प्रस्तुत, स्वर्गद्धारी नगरपाीलका

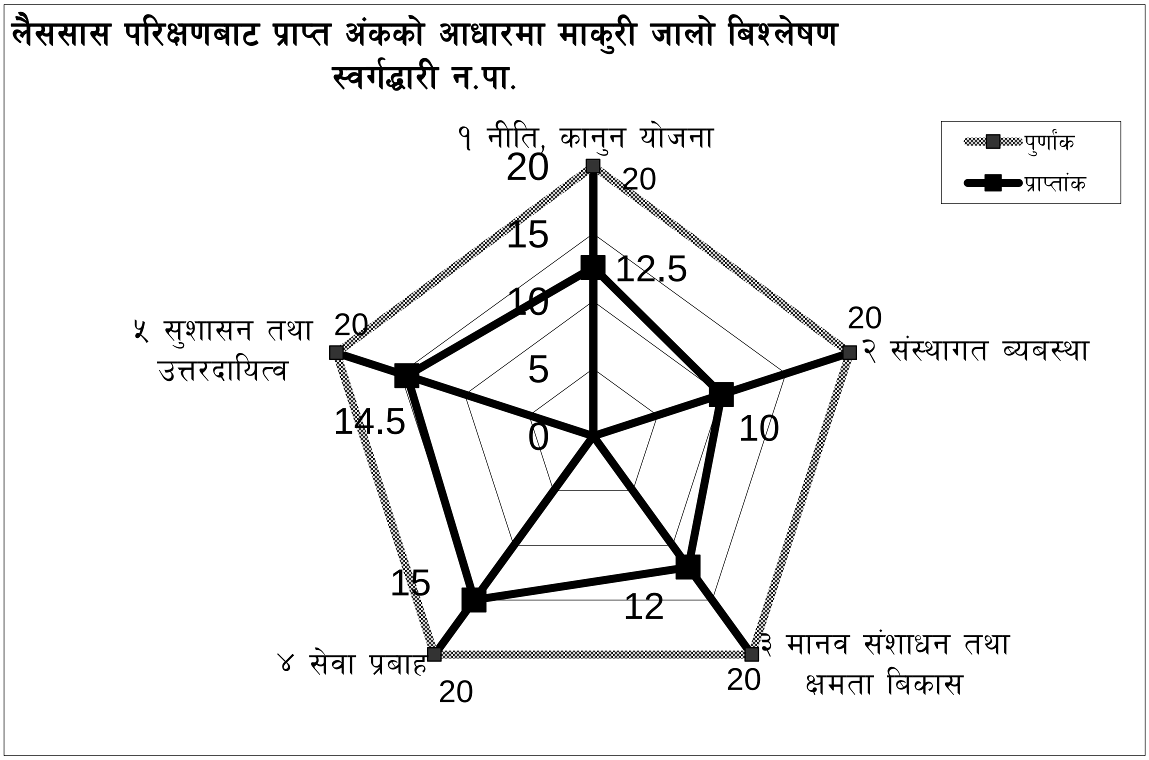

ग) लैससास परिक्षण मुख्य सुचकमा प्राप्तांक बारग्राफद्धारा बिश्लेषण, स्वर्गद्धारी नगरपालिका

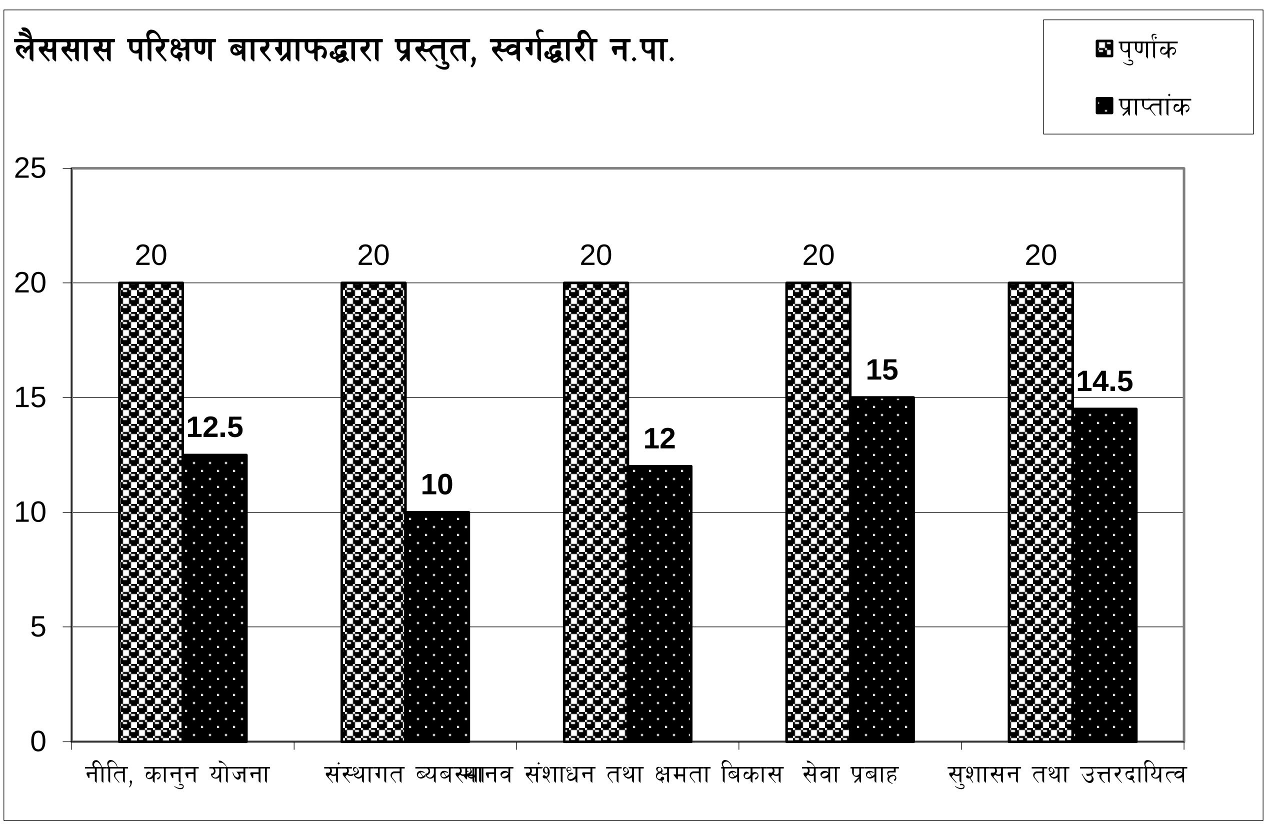

घ) लैससास परिक्षण उप सुचकमा प्राप्तांक तालीका स्वर्गद्धारी नगरपालिका

सि.नं.		पुर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	सु.नं.	सहायक विषय सुचकहरु	कुल अंक	प्राप्तांक
१	**नीति, कानुन र योजना**	२०	१२.५	१.१	निति कानूनमा समाबेशीता र सहभागिता	८	५.५
				१.२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	४.५
				१.३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२.५
२	**संस्थागत व्यबस्था**	२०	१०	२.१	कर्मचारी तथा पदाधीकारी प्रतिनिधित्व	४	२
				२.२	कार्यप्रणालीमा समाबेशी	४	१.५
				२.३	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२
				२.४	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समाबेशी	४	२.५
				२.५	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन	४	२
३	मनव संशाधन र क्षमता बिकास	२०	१२	३.१	मानव संशानधन तथा क्षमता विकास	८	४
				३.२	अनौपचारिक मूल्य मान्यता र कुशंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३
				३.३	कानूनी साक्षरता	४	२.५
				३.४	विपद व्यवस्थापनमा समाबेशीता	४	२.५
४	सेवा प्रबाह	२०	१५	४.१	पुर्वाधार विकास	४	१
				४.२	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	३.५
				४.३	शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५
				४.४	खानेपानी तथा सरसफाई	४	४
				४.५	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	३
५	सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१४.५	५.१	सुशासन	४	२.५
				५.२	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	३
				५.३	सुचना तथा संचार	४	३
				५.४	अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३
				५.५	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	३
					जम्मा	१००	६४

ङ) लैससास परिक्षण उपसुचकमा प्राप्तांकको माकुरी जालो बिश्लेषण स्वर्गद्धारी नगरपालिका

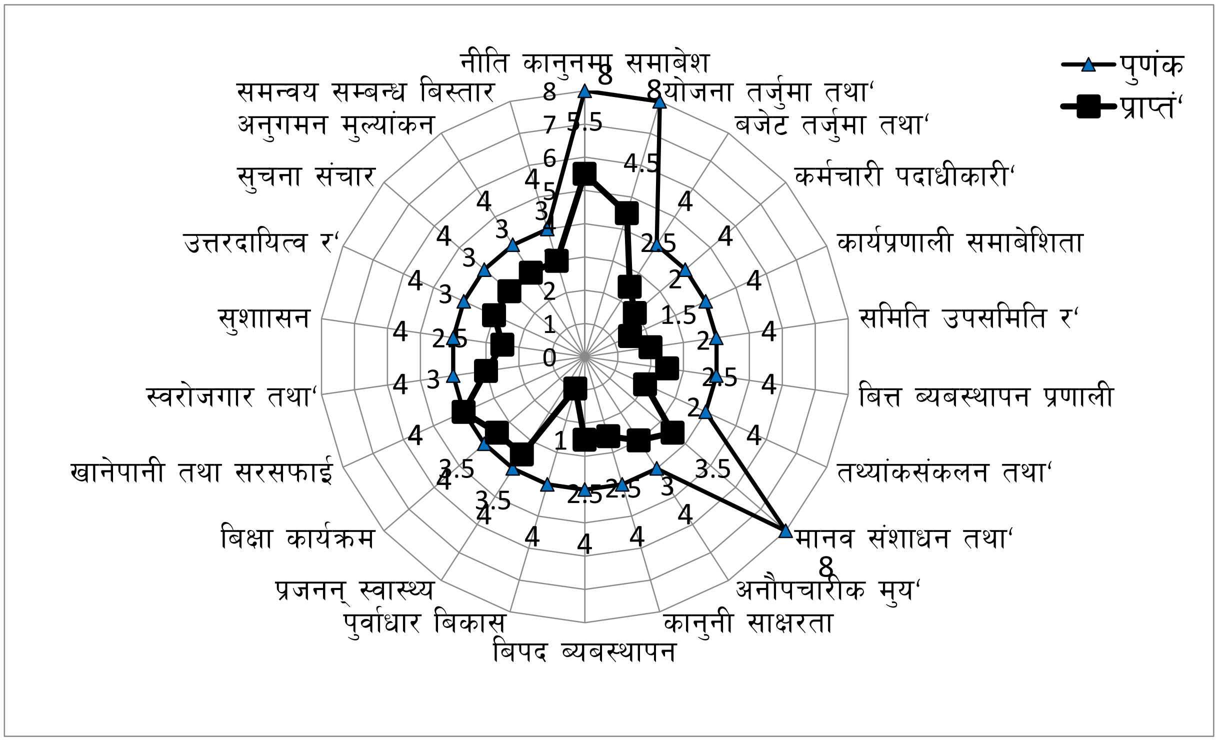

च) लैससास परिक्षण उप सुचकमा प्राप्तांकको स्तम्भ चित्रद्धारा बिश्लेषण स्वर्गद्धारी नगरपालिका

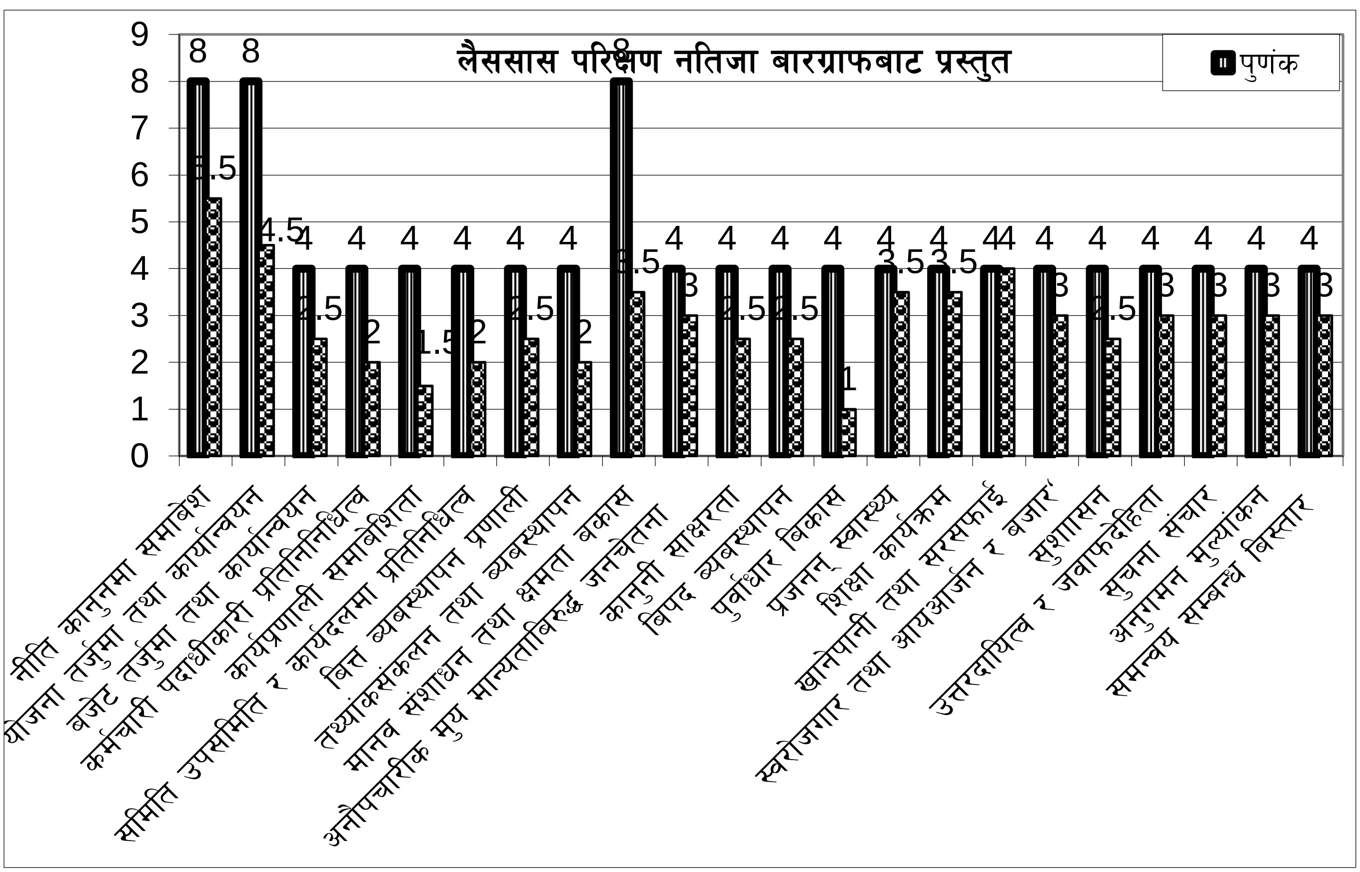

स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण लेखाजोखा नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाले लैससासको क्षेत्रमा कार्यान्वयनको तहमा सकारात्मक प्रयासहरु थालनी गरेको देखिए पनि कानुन तथा नीति तर्जुमा प्रक्रियामा कमजोर रहेको तथ्य परिक्षण नतिजामा प्राप्त अंकले स्पष्ट पार्दछ । त्यसैगरी नगरपालिकाको संस्थागत व्यबस्था, मानव संशाधन तथा क्षमता बिकास, सुशासन र उत्तरदायित्वमा प्राप्त परिक्षणको नतिजा अनुसार उक्त बिषयहरुमा नीतिगत व्यबस्था गरी सुधारका अभ्यासहरु थालनी गर्न आबश्यक देखिन्छ । त्यसैगरी योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको हरेक चरणमा लैससासको हिसावले समावेशी सहभागिता सुनिश्चित गरी कार्यान्वयन गर्न सकेमा लक्षीत बर्ग समुदायको आवश्यकता सम्बोधन भई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने देखिन्छ । नगरपालिकास्तरको बिभिन्न समिति उपसमितिमा ३३ प्रतिशत महिला साथै समावेशी सहभागिताको अभ्यास सुनिश्चित भएको पाइन्छ । त्यसैगरी समुदाय तहमा योजना निर्माण क्रममा गठन हुने बिभिन्न उपभोक्ता समितिहरुमा ३३ प्रतिशत महिला सहभागिता सुनिश्चित गरिएको र ४० प्रतिशत सहभागिताको अभ्यास शुरु भएको छ । यसको निरन्तरता दिदै महिला पुरुषको बराबरी सहभागिता साथै समावेशी सहभागिता सुनिश्चितताको व्यबस्था गरिएमा महिला लगायत सिमान्तकृत बर्ग समुदायलाई बिकासको मूल प्रबाहमा ल्याउन सहज हुन्छ ।

नगरपालिकाले क्षमता बिकास सम्बन्धी कार्ययोजना बनाई लागु गरिएमा लैससास सम्बन्धी संघिय कानुन तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता स्थानीयकरण गर्न सहज हुन्छ ।

छ) नगरपालिकाको कार्यपालिका टिममा लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी सहभागिता अवस्था बारगाफ र पाइचार्टद्धारा चित्रण :

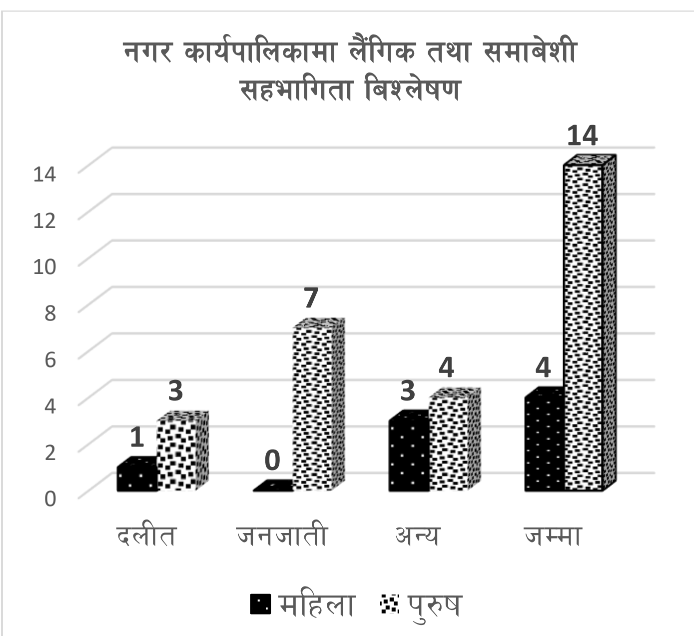

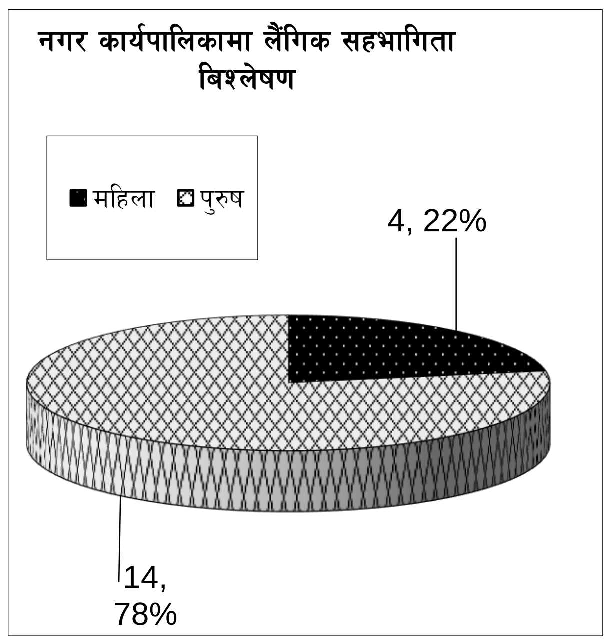

नगर कार्यपालिकामा लैंगिक सहभागिताको अवस्था बिश्लेषण गर्दा महिला सहभागिता संख्या केवल २२ प्रतिशत रहेको छ । कानुनतः तोकिएको न्युनतम संख्या समेत कार्यान्वयनमा ल्याउन सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस नगरपालिकाको ९ वटै वडामा वडा अध्यक्ष लगायत नगरपालिका प्रमुख उपप्रमुख पदमा महिला सहभागिता सुन्य

छ । समाबेशी हिसावले कार्यपालिका तथा वडा तहमा दलित र जनजातीको भने समाबेशी सहभागिता रहेको पाइन्छ । कानुनी रुपमा निश्चित अबधीका लागि चुनिएर आएका जनप्रतिनिधी फेरबदल गर्न सकिदैन तर निर्वाचित प्रतिनिधि मध्येबाट चयन गरिने नगर कार्यपालिकामा न्युनतम ३३ प्रतिशत महिला सहभागिता सुनिश्चित गर्न पुनर्बिचार गर्न आबश्यक देखिन्छ ।

त्यसै गरी कर्मचारी तहमा लैंगिक बिश्लेषण गर्दा समग्रमा महिला संख्या ३३ प्रतिशत भन्दा माथि रहेको छ भने अधिकृत वा सो भन्दा माथिको तहमा महिला संख्या न्यून रहनुले निर्णय गर्ने भूमिकामा महिलाको सहभागिता नगन्य रहेको पाइन्छ ।

ज) नगर सभामा लैंगिक तथा जातीगत समाबेशी सहभागिता बिश्लेषण नतिजा

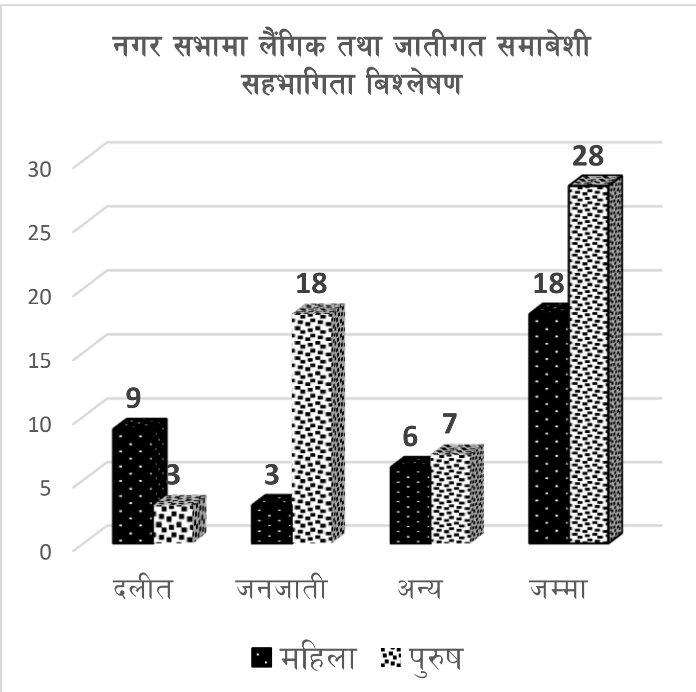

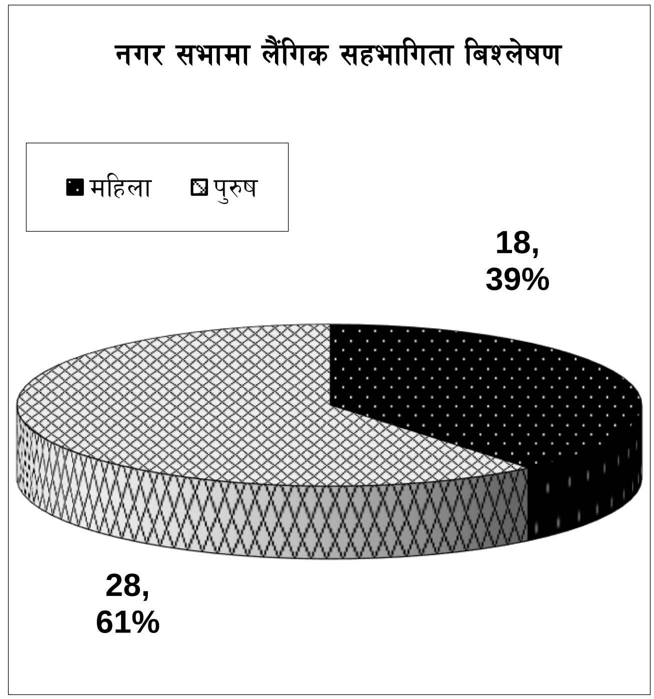

स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको नगरसभाको प्रतिनिधित्व बिश्लेषण गर्दा लैंगिक रुपले महिला सहभागिता ३९ प्रतिशत छ भने जातीगत रुपमा दलित र जनजातीको समाबेशी सहभागिता रहनुलाई सकारात्मक मानिन्छ । निर्वाचनका लागि वडा तहमा कानुनतः तोकिएको एक जना दलित महिला र १ जना खुल्ला महिलाको अनिवार्य सहभागितालाई ब्यबहारत कार्यान्वयन गरिएको पाइन्छ । यसरी हेर्दा नगरपालिकाले सहभागिताको सकारात्मक अभ्यास थालनी गरे पनि महिला लगायत लक्षित बर्ग समुदायको अर्थपुर्ण सहभागिता र निर्णायक तहमा समाबेशी सहभागिता बृद्धिका लागि क्षमता बिकासका योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न आबश्यक देखिन्छ । नगरपालिकाले निर्माण गरेको लैससास नीति र रणनीतिको ब्यबहारिक कार्यान्वयन गरेमा लैससासको क्षेत्रमा देखिएका अन्तरहरुको सम्बोधन भई लैंससासमैत्री संरचना निर्माण र साशन प्रणालीको बिकास सम्भव देखिन्छ ।

१०. स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैंससास सुचक बिश्लेषण तालीका :						
विषयगत क्षेत्र १ नीति र कानूनमा समावेशीता सहभागीता						
अवस्था	**राम्रो**	**मध्यम**	**अति कमजोर**	**पुर्ण अंक**	**प्राप्तांक**	**प्रामाणित गर्ने आधारहरु आधारहरु**
१.१.१	–	०.५	–	१	०.५	▪ कार्यदल समाबेशी छ , ऐन कानुन बनाउनु पुर्वे समिक्षा बैठकमा लैससास बिषय छलफल भएको प्रतिबेदन वा निर्णय नभएको
१.१.२	–	०.५	–	१	०.५	▪ नीति तथा कानुन पारित गर्नु पूर्व छलफल हुने तर लैससासमैत्री भए नभएको बिश्लेषण वा लेखाजोखा नभएको ।
१.१.३	१	–	–	१	१	▪ आबधिक योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण समाबेश भएको छ ।
१.१.४	१	–	–	१	१	लैससास नीति र रणनीति छ । लैससास परिक्षण नियमित भएको छ ।
१.१.५	–	०.५	–	१	०.५	स्थानीय तहमा हुने बिभेदजन्य कार्य रोक्न बार्षिक नीति कार्यक्रममा उल्लेख गरेको र केही कार्यक्रम भएको छ छुट्टै स्पष्ट प्राबधान छैन ।
१.१.६	१	–	–	१	१	संघिय काननु अनुसार न्यायिक समिति छ । आबश्यक बजेट विनियोजन भएको छ । उजुरी पेटीका छ ।
१.१.७	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिकाले संचालन गर्ने योजनामा समान ज्याला लागु छ । तर समुदाय तहमा हुने ज्यालाको बिभेद कायमै भएको र यस बारे नगरले छुट्टै प्राबधान बनाएको छैन ।
१.१.८	–	०.५	–	१	०.५	आप्रबासी तथा रैथाने कामदारका लागि समान ज्याला र बिभेद रोक्ने बारे न.पा.को छुट्टै स्पष्ट नीति वा प्राबधान नरहेको ।
जम्मा	३	२.५		८	५.५	
१.२.१	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिकाको बार्षिक योजना तथा बजेटमा एकमुष्ट समग्रमा लक्ष्य तथा उद्देश्य समाबेश गर्ने गरेको छ तर मापन योग्य लक्ष्य, उद्देश्य राखिएको छैन ।
१.२.२	–	०.५	–	१	०.५	पछाडी पारिएको लक्षीत बर्ग समुदायलाई समग्रमा फाइदा हुनेगरी बजेट बिनियोजन भएको तर अवस्था बिश्लेषण गरी निश्चित प्रतिशत छुट्याउने नगरेको ।
१.२.३	–	०.५	–	१	०.५	वडा भेलामा समाबेशी सहभागिता हुन्छ । समाबेशी सहभागिता सुनिश्तिता भए नभएको लेखाजोखा गरेको प्रतिबेदन नभएको ।

१.२.४	-	०.५	-	१	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला पुरुषको सहभागितामा योजना बनाइन्छ तर ब्यबहारीक र रणनितिक आबश्यकता पहिँचान गरेको अभिलेख छैन ।
१.२.५	-	०.५	-	१	०.५	मौँखिक रुपमा छलफल हुन्छ तर लक्षीत बर्ग समुदायको अलग अलग अबस्था बिश्लेषण गरेको प्रमाण छैन ।
१.२.६	-	०.५	-	१	०.५	दिगो बिकास लक्ष्य हासलि गर्ने भनिएपनि दिगो बिकास लक्ष्य नं.५ किटान गरी स्थानीयकरण गरेको दस्ताबेज छैन ।
१.२.७	-	०.५	-	१	०.५	महिला, दलित लगायतका लक्षीत समुदायको लागि नगरसभाबाट एकमुष्टमा बार्षिक योजना र बजेट बिनियोजन गरी प्रत्यक्ष लाभ पुराउन प्रयास गरिएको छ। एकमुष्टमा योजना छुट्टीने हुदा सबैले लाभ पुगे नपुगेको मापन गरिएको छैन ।
१.२.८	१	-	-	१	१	उपभोक्ता समितिमा ४० प्रतिशत महिला र समाबेशी सहभागिता अभ्यास लागु भएको र मुख्य पदमा १ महिला अनिवार्य लागु छ ।
जम्मा	१	३.५		८	४.५	
बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन						
१.३.१	-	०.५	-	१	०.५	गरिवी नक्सांकन तथा बेरोजगार तथ्यांक संकलन दस्ताबेज छैन । तर उनीहरुका लागि कार्यक्रम र बजेट छ ।
१.३.२	१	-	-	१	१	नगरपालिकाले लैससास परिक्षण गर्न नियमित बजेटको ब्यबस्था गरेको छ ।
१.३.३	-	०.५	-	१	०.५	अनुगमन गरिन्छ तर अनुगमन दस्ताबेजमा कार्यगत सुझाव समाबेश भए नभएको अभिलेख छैन
१.३.४	-	०.५	०	१	०.५	समग्रमा एकमुष्ट बिनियोजन भएको छ । लक्षीत समुदायका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट छुट्याएको छैन ।
जम्मा	-	०.५	-	४	२.५	
विषयगत क्षेत्र २ संस्थागत व्यवस्था						
कर्मचारी पदाधीकारी प्रतिनिधीत्व						
२.१.१	-	०.५	-	१	०.५	नगरसभामा ३९ प्रतिशत महिला छन तर कार्यपालिकामा २२ प्रतिशत मात्र छन् । बिषयगत शाखा प्रमुख महिला संख्या कम भएपनि समग्र कर्मचारीमा महिला र पुरुष बरावर जस्तो छ ।

२.१.२	-	-	०	१	०	करार कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी कार्यबिधि मा महिला तथा समाबेशी सहभागिताको ब्यबस्था किटानी गरिएको छैन ।
२.१.३	१	-	-	१	१	सबैले खस भाषा बोल्ने भएकोले स्थानीय भाषामा सबै शाखाबाट सेवा तथा सुचना प्रबाह भएको छ ।
२.१.४	-	०.५	-	१	०.५	कर्मचारी र समाबेशी लक्षीत र महिला जनप्रतिनिधीलाई क्षमता बिकास कार्यक्रम भएको तर अग्रभागमा राख्ने बारे कुनै लिखित अभिलेख छैन ।
जम्मा	१	१	-	४	२	
समावेशी कार्य प्रणाली						
२.२.१	१	-	-	१	१	महिला र पुरुषको असमानता हटाउन र समाबेशीकरण बढाउन छुट्टै लैससास नीति र रणनीति छ ।
२.२.२	-	०.५	-	१	०.५	लैससास इकाईको रुपमा महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखाले काम गर्ने गरेको छ । लिखित रुपमा उक्त इकाईको जिम्मेवारी किटान गरिएको छैन । लैससास कार्यान्वयन समिति क्रियाशिल छैन ।
२.२.३	-	-	०	१	०	कार्यालयमा हुन सक्ने दुरब्यबहार, बिभेद र हिंसा बिरुद्ध सुन्य सहनसिलता अबलम्बनका लागि आचारसंहिता बनाएको छैन ।
२.२.४	-	-	०	१	०	लैससास कार्यान्वयन समिति गठन नभएको र अन्य कुनै समिति वा कार्यदलबाट योजना तर्जुमा समितिलाई लैससास बिषयमा सुझाव दिने ब्यबस्था नभएको ।
जम्मा	१	०.५	-	४	१.५	
समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व						
२.३.१	-	०.५	-	१	०.५	बिषयगत सबै समिति तथा उपसमितिमा महिला सहभागिता अनिवार्य गरिए पनि समाबेशी सहभागिता सुनिश्चित भए नभएको अभिलेख राखिएको छैन ।
२.३.२		०.५	-	१	०.५	निर्णय प्रक्रियामा महिला सहभागिता हुने गरेपनि महिलाले बोलेका बिषयहरु सुनुवाई कम हुने ।
२.३.३	-	०.५	-	१	०.५	उपसमिति र कार्यदलबाट समग्रमा अनुगमन प्रतिबेदन दिने गरिन्छ तर लक्षीत बर्ग समुदायले लाभ पाए नपाएको बिश्लेषण सहित सुझाव दिने गरेको अभिलेख छैन ।
२.३.४	-	०.५	-	१	०.५	लैससास बिश्लेषण तथा प्रभाव मुल्यांकन प्रतिबेदन र सुझाव दिएको कुनै अभिलेख छैन ।
जम्मा	-	२	-	४	२	

वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता						
२.४.१	–	०.५	–	१	०.५	लैंगिक समानता, सिप बिकास, नेतृत्व बिकासका केही कार्यक्रम र योजना भएपनि छुट्टै कोष स्थापना छैन र यसको लागि कार्यबिधि पनि नभएको ।
२.४.२	१	–	–	१	१	लक्षीत समुदायका लागि योजना र बजेटको ब्यबस्था छ ।
२.४.३	–	०.५	–	१	०.५	लैंगिक बिकास डेस्कमा आबश्यक जनशक्ति र ब्यबस्थापनका लागि बजेट छैन ।
२.४.४	–	०.५	–	१	०.५	सुचना प्रणाली कम्प्युटरकृत छ तर सुचना प्रबाह गर्दा समाबेशी सुचना प्रणालीको बिकास भएको छैन ।
जम्मा	१	१.५	–	४	२.५	
तथ्याकं संकलन तथा व्यवस्थापन						
२.५.१	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिकाको प्रोफाइल छ । तर खण्डिकृत तथ्यांक सहित अद्याबधीक गरेको छैन ।
२.५.२	–	–	०	१	०	बेरोजगार र गरिवी पहिँचान तथा नक्सांकन गरेको छैन
२.५.३	–	०.५	.–	१	०.५	प्रोफाइल आधार मानेर योजना बनाउने गरेको तर खण्डिकृत तथ्यांक संकलनको आधारमा योजना बनाएको अभिलेख छैन ।
२.५.४	१	–	–	१	१	पञ्जिकरण शाखा ब्यबस्थीत छ ।
जम्मा	१	१		४	२	
विषयगत क्षेत्र ३ मानव संसाधन तथा क्षमता विकास						
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास						
३.१.१	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिकाले जनप्रतिनिधी र कर्मचारी लगायत लक्षित समुदायलाई क्षमता बिकासका कार्यक्रम संचालन गरे पनि नगरको क्षमता बिकास कार्ययोजना तयार गरिएको छैन ।
३.१.२	–	०.५	–	१	०.५	कर्मचारी र पदाधीकारीले लैससास बिषय तालीम संचालन भएको छ तर सबैको समाबेशी सहभागिता भए नभएको अनुपात बिश्लेषण गरेको अभिलेख छैन ।
३.१.३	–	०.५	–	१	०.५	लैससासको तालीम बाहेक अन्य तालीममा लैससासको बिषय समाबेश भएको अभिलेख छैन ।
३.१.४	१	–	–	१	१	जनप्रतिनिधीहरुलाई नेतृत्व क्षमता बिकासका तालीम संचालन भएको छ,
३.१.५	१	–	–	१	१	नगरपालिकामा लैससास बिषयमा तालीम दिन सक्ने मानव स्रोत छ ।
३.१.६	–	०.५	०	१	०.५	छुट्टै मानव संशाधन बिकास इकाई नभएको तर सो काम प्रसाशन शाखाले गर्ने गरेको छ ।

३.१.७	–	–	०	१	०	लोकसेवा पूर्व तयारी कक्षा संचालन गरिएको छैन ।
३.१.८	–	–	०	१	०	बेइजिङ घोषणापत्र बारे तालीम तथा अभिमूखिकरण कार्यक्रम, योजना बजेट छैन ।
जम्मा	२	२	–	८	४	
अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना						
३.२.१	१	–	–	१	१	लैंगिक हिंसा बिरुद्ध दिवसयि कार्यक्रम संचालन भएको छ, लैंगिक हिंसा बिरुद्ध १६ दिने अभियान संचालन गरिएको र समयमै कार्यक्रम र बजेट खर्च भएको छ ।
३.२.२	–	–	०	१	०	लैंगिक हिंसा रहित वडा वा नगरपीलिका घोषणा गरेको छैन ।
३.२.३	१	–	–	१	१	नगरपालिका स्तरमा मात्र लैंगिक हिंसा न्यूनिकरण सम्बन्धी सचेतना तालीम र लैंगिक हिंसा बिरुद्ध अभियान र दिवसिय कार्यक्रम छन हिंसाको उजुरी घटेको छ ।
३.२.४	१	–	–	१	१	जातीय बिभेद, असमानता, बाल बिबाह बिरुद्ध सबै वडामा सचेतना कार्यक्रम संचालन भएको छ ।
जम्मा	३	–	–	४	३	
कानूनी साक्षरता						
३.३.१	–	०.५	०	१	०.५	बिद्यमान ऐन कानुन र न्यायीक निरुपण बिषयमा न्यायिक समितिको आयोजनामा तालिम कार्यक्रम भएको तर सबै जनप्रतिनिधि र कर्मचारी समाबेश गर्न नसकिएको ।
३.३.२	–	–	०	१	०	कानुन मस्यौदा बारे अभिमूखिकरण नभएको ।
३.३.३	१	–	–	१	१	महिला कानुनी हक बारे केही समुदाय तहसम्म तालीम कार्यक्रम संचालन भएको छ,
३.३.४	१	–	–	१	१	कानुनी हक अधिकार बारे तालिम प्राप्त ब्यक्तिहरु लाभान्वीत भएको र अन्यायका बिरुद्ध बोल्न सक्ने भएका छन् ।
जम्मा	२	०.५	–	४	२.५	
विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता						
३.४.१	–	०.५	०	१	०.५	बिपद ब्यबस्थापन कार्यबिधि छ तर स्विकृत गर्दा लक्षीत समूहसंग छुट्टै परामर्श नगरिएको र लक्षीत समूह तथा महिला र पुरुषका लागि अलग अलग संरक्षणको प्राबधान नभएको ।
३.४.२	–	०.५	–	१	०.५	खण्डिकृत तथ्यांक संकलन गर्ने गरिएको छैन । राहातका कार्यक्रमहरु पिडित परिवार अनुसार एकमुष्टमा दिने गरेको ।

३.४.३	–	०.५	–	१	०.५	राहात दिने गरेको तर महिला तथा बञ्चित बर्ग समुदायलाई पहिलो प्राथमिकता दिने बिषय किटानी नगरीएको ।
३.४.४	१	–	–	१	१	बिपद कोष स्थापना केन्द्रको नीति अनुसार भएको छ । राहात परिचालन गर्दा समितिको निर्णय अनुसार गर्ने गरेको छ ।
जम्मा	१	१.५	–	४	२.५	
विषयगत क्षेत्र ४ सेवा प्रवाह						
पुर्वाधार विकास						
४.१.१	–	०.५	–	१	०.५	सार्वजनिक भवन तथा संरचना अपां, बाल, लैंगिकमैत्री हुनुपर्छ भन्ने मान्यता भएको तर ड्रइङ डिजाइन स्विकृत गर्दा नै अपांगमैत्री, बालमैत्री, लैंगिकमैत्री हुनु पर्ने बिषय उल्लेख गर्ने गरिएको छैन ।
४.१.२	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिका लगायत केही सार्बजनिक भवन भएपनि सबै भवन वा संरचनाहरु लैंगिक, अपांगमैत्री हुन सकेका छैनन् ।
४.१.३	–	–	०	१	०	नक्सा पास ब्यबहारिक रुपमा कार्यान्वयनमा नआएको र नक्सा पास गर्दा लैससासमैत्री हुनुपर्ने कुरा किटान नगरिएको ।
४.१.४	–	–	०	१	०	बिपन्न समुदाय लक्षीत गरि बैकल्पिक उर्जा कार्यक्रम संचालन गरिएको छैन ।
जम्मा	–	१	–	४	१	
प्रजनन् स्वास्थ्य						
४.२.१	–	०.५	–	१	०.५	स्वास्थ्य नीति छ तर गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त काममा लगाए नलगाएको अनुगमन प्रतिबेदन छैन ।
४.२.२	१	–	–	१	१	नगरपलिकामा र स्वास्थ्य कार्यालयहरुमा स्तनपान कक्ष रहेको ।
४.२.३	१	–	–	१	१	परिवार नियोजन , मातृशिशु कक्षा, बिस्तारीत खोप पोषण जनस्वास्थ्य शिक्षा लगायतका बिशेष कार्यक्रम नियमित संचालीत छन् ।
४.२.४	१	–	–	१	१	स्वास्थ्य बिमामा पहुँच बढाउन वडा तहमा सहजीकरणको लागि महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकालाई केही थप प्रोत्साहन गरिएको छ । बिपन्न निमुखाका लागि निशुल्क बिमा गरिदिने गरि बजेट ब्यबस्था गरिएको छ ।
जम्मा	३	०.५	–	४	३.५	
शिक्षा कार्यक्रम						

४.३.१	१	–	–	१	१	भर्ना अभियान छ। बिद्यालय बाहिर बालबालिका छैनन ।
४.३.२	१	–	–	१	१	दिवा खाजा, पोषण, शैक्षिक सामाग्री आदि सबै कार्यक्रम छन तर विपन्न परिवारका लागि तथ्यांक संकलन गरी उनीहरुका लागि छुट्टै ब्यबस्था गरिएको छ।।
४.३.३	–	०.५	–	१	०.५	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम छ। किशोरी शिक्षा छ। बच्चा देखि बच्चा शिक्षा छैन ।
४.३.४	१	–	–	१	१	सबै बिद्यालयमा छात्रछात्रा शौचालय, छुट्टै बिश्राम कक्ष, किशोरी शिक्षा, सेनीटरी प्याड ब्यबस्था गरिएको छ।
जम्मा	३	०.५	–	४	३.५	
खानेपानी तथा सरसफाई						
४.४.१	१	–	–	१	१	महिला पुरुषको अलग अलग शौचालय छ। हात धुने ब्यबस्था छ। सफा पानी छ।
४.४.२	१	–	–	१	१	पुर्ण सरसफाई अभियान संचालनमा रहेको छ।
४.४.३	१	–	–	१	१	करेसाबारी ब्यबस्थापन तथा फोहोर ब्यबस्थापन सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सबै ठाउमा प्रभावकारी र पर्याप्त छ।
४.४.४	१	–	–	१	१	परम्परागत मुहान, धारा, सरसफाई कार्यक्रम छन। खानेपानी संकलन तथा भण्डारण गर्ने गरिएको छ।
जम्मा	४	–	–	४	४	
स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन						
४.५.१	–	०.५	–	१	०.५	मेड्पा कार्यक्रम अन्तर्गत गरिवी र बेरोजगार लक्षित गरि आयआर्जनका कार्यक्रम संचालन गरिएको छ, तर बेरोजगार र गरिवी नक्सांकन भएको छैन।
४.५.२	–	०.५	–	१	०.५	स्वरोजगारको लागि लक्षीत बर्ग केन्द्रीत भई क्षमता बिकास कार्यक्रम संचालन गरेको छ तर बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला र बञ्चितबर्गका लागि अलग्गै क्षमता बिकास कार्यक्रम नभएको
४.५.३	१	–	–	१	१	महिलाहरुलाई लक्षीत गरी कृषि, भेटनरी जेटीए सम्बन्धी प्राबिधिक तयारीका लागि तालीम तथा बजेट ब्यबस्था गरि प्राबिधिक उत्पादन गरेको छ ।
४.५.४	१	–	०	१	१	सहकारीमा रासायनिक मलको लागि सिफारिस गरिन्छ र सुपथ मुल्य महिला सहकारी पसललाई अनुदान बजेट ब्यबस्था गरिएको छ।
जम्मा	२	१	–	४	३	
विषयगत क्षेत्र ५ सुशासन तथा उत्तरदायित्व						

सुशासन						
५.१.१	१	–	–	१	१	नीति तथा कानुन पारित तथा स्विकृत गरी लागु गरेको छ।
५.१.२	–	०.५	–	१	०.५	बार्षिक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन, सार्बजनिक सुनुवाइ जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको, सबै कर्मचारी र जनप्रतिर्निनिधी भ्रष्टाचार बिरुद्ध सुन्य सहनसिलता अपानएको छ तर भ्रष्टाचार बिरुद्ध न.पा.को छुट्टै कार्यबिधि छैन । सामाजिक परिक्षण गरिएको छैन ।
	–	–	०	१	०	बेइजिङ घोषणा पत्रमा उल्लेखित सरोकारका बिषय किटान गरी महिला सशक्तिकरण, महिला प्राबिधिक तयारी जस्ता आर्थिक शसक्तिकरण, बिपन्न महिला लक्षीत कार्यक्रमका लागि बजेट बिनियोजन गरी कार्यक्रम नभएको ।
५.१.४	१	–	–	१	१	बालबालिकाको हक अधिकार र बाल बिबाह बिरुद्ध सचेतना र क्षमता बिकासका कार्यक्रम संचालन गरिएको छ ।
जम्मा	२	०.५	–	४	२.५	
उत्तरदायित्व र जवाफदेहीता						
५.२.१	१	–	–	१	१	सार्बजनिक सुनुवाई हुन्छ , सामाजिक परिक्षण गरिएको छैन । ।
५.२.२	–	०.५	–	१	०.५	सार्वजनिक सुनुवाई लगायतका कार्यक्रममा समाबेशी सहभागिता हुन्छ तर समाबेशी सहभागिता सुनिश्चित भए नभएको अभिलेख छैन ।
५.२.३	–	०.५	–	१	०.५	नगरपालिकाको सार्बजनिक सुनुवाईमा सवाल उठान गर्ने गरेको र आबश्यकताको आधारमा सम्बोधन गरिएको छ। तर उनीहरुले उठान गरेको सवाल अभिलेखिकरण भएको रेकर्ड छैन ।
५.२.४	१	–	–	१	१	कर्मचारी र जनप्रतिनिधीका लागि आचार संहिता छ
जम्मा	१	१.५	–	४	२.५	
सूचना तथा सचार						
५.३.१	१	–	–	१	१	सुचना प्रबाह नियमित हुन्छ , टोल बिकास संस्था मार्फत सुचना प्रबाह गरिन्छ ।
५.३.२	१	–	–	१	१	सबैले खस भाषा बोल्ने हुदा सोही भाषामै सुचना प्रबाह हुन्छ ।
५.३.३	–	०.५	–	१	०.५	सुचना प्रबाह नियमित हुन्छ। तर सुचना प्रबाहमा लैससासमैत्री भएको अभिलेख छैन ।
५.३.४	–	०.५	–	१	०.५	सुचना प्रबाह गरिन्छ तर सुचना प्रबाहबाट लक्षीत बर्गले लाभ लिएको अध्ययन प्रतिबेदन वा तथ्यांक छैन ।

जम्मा	२	१	–	४	३	
अनुगमन तथा मुल्याकंन						
५.४.१	–	०.५	–	१	०.५	बार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको समग्रतामा अनुगमन गरी समग्र प्रतिबेदन तयार गर्ने गरेको छ तर लैससासको बिषय किटान गरी छुट्टै प्रतिबेदन छैन ।
५.४.२	–	०.५	–	१	०.५	बर्षिक समिक्षा गरिन्छ तर लक्षीत समूहको लाभ प्रभाव बिश्लेषण गरिएको प्रतिबेदन छैन ।
५.४.३	१	–	–	१	१	समिक्षा बैठक हुने गरेको र समाबेशी सहभागिता हुने गरेको छ ।
५.४.४	१	–	–	१	१	अघिल्लो बर्षको सुझावलाई आधार मानि त्यसबाट भएको सिकाइको आधारमा आगामी नीति तथा कार्यक्रम र योजना निर्माण गर्ने गरिन्छ ।
जम्मा	२	१	–	४	३	
समन्वय र सम्बन्ध विस्तार						
५.५.१	१	–	–	१	१	प्रदेश तथा संघसंग नियमित समन्वय हुने गरेको छ ।
५.५.२	१	–	–	१	१	कुनैपनि सरोकारवालाको संजाल छैन ।
५.५.३	१	–	–	१	१	संजाल नै नभएकोले संजाललाई अलग्गै कार्यक्रम छैन ।
५.५.४	–	–	०	१	०	अन्तराष्ट्रिय महासन्धी लगायतका कानुनका बिषयमा वडा तहमा जानकारीमूलक कार्यक्रम नभएको ।
जम्मा	३	–	–	४	३	
कूल जम्मा				१००	६४	

११ स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैससास परिक्षणबाट प्राप्त सवल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरु (SWOT Analysis)

मूल शिर्षक	सवल पक्षहरु	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	अवसर	चुनौती
नीति कानुन र योजना	१.१.३, १.१.४, १.१.६, १.२.८, १.३.२,	१.१.१, १.१.२, १.१.५, १.१.७, १.१.८, १.२.१., १.२.२, १.२.३, १.२.४, १.२.५,	▪ समाबेशी र युवा नेतृत्व छ । ▪ लैससासका बिषयमा स्थानीयकरण गर्न आधारको रुपमा संघ तथा प्रदेशका कानुनहरु पर्याप्त रहेको ।	▪ लैससास सम्बन्धि व्यापक छलफल हुन नसक्नु । ▪ लैंगिक समानता सम्बन्धी बुझाइमा एकरुपता र स्पष्टताको अभाव । ▪ नीति निर्माण प्रक्रियामा सैद्धान्तिक बिषयमा जोड दिनु ।

		१.२.६, १.२.७, १.३.१, १.३.३, १.३.४	▪ स्थानीय जनप्रतिनिधीहरु लक्षीत समूहको सशक्तिकरणका लागि सकारात्मक र उत्सुक रहेको । ▪ कार्यपालिकामा समाबेशी नेतृत्व छ ।	▪ लक्षीत समूहको सशक्तिकरण । ▪ पितृसतात्मक सोंचलाई परित्याग गर्न नसक्नु ।
संस्थागत ब्यबस्था	२.१.३, २.२.१, २.४.२, २.५.४,	२.१.१, २.१.२, २.१.४, २.२.२, २.३.१, २.३.२, २.२.३, २.२.४, २.३.३, २.३.४, २.४.१, २.४.३, २.४.४, २.५.१, २.५.२, २.५.३,	▪ महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा गठन भई परिचालित छ । ▪ कार्यपालिकामा समाबेशी सहभागिता छ । ▪ नगरपालिका भित्र र बिकास योजनाका बिभिन्न समिति उपसमिति र कार्यदलमा सबै पक्षको सहभागिताको अभ्यास भएको । ▪ नगरपालिका तथा वडाहरुमा बिभिन्न जिम्मेवारीमा महिला कर्मचारीहरु रहनु ।	▪ लैससासमैत्री संरचनाहरुको निर्माण तथा ब्यबस्थापन । ▪ लैंगिक उत्तरदायी बजेटको निरन्तरता । ▪ दक्ष जनशक्तिको ब्यबस्थापन । ▪ सिमित बजेटबाट लक्षीत बर्गका असिमित आबश्यकता समेट्नु पर्ने । ▪ लक्षीत बर्गको वास्तविक आवश्यकता पहिँचान र बिश्लेषण । ▪ नगरपालिका तथा वडास्तरमा सबै प्रकारका खण्डिकृत तथ्यांक ब्यबस्थापन र अद्यावधीक । ▪ लैससास बिषयमा बिषय बिज्ञको ब्यबस्थापन ।
मानव संशाधन तथा क्षमता बिकास	३.१.४, ३.१.५, ३.२.१, ३.२.३, ३.२.४, ३.३.३, ३.३.४, ३.४.४,	३.१.१, ३.१.२, ३.१.३, ३.१.६, ३.१.७, ३.१.८, ३.२.२, ३.३.१, ३.३.२, ३.४.१, ३.४.२, ३.४.३,	▪ नगरपालिका र यस क्षेत्र भित्र रहेका दक्ष मानव स्रोतको रोष्टर तयार गरी परिचालन गर्न सकिने ▪ लक्षीत बर्ग तथा बञ्चित समुदायको अवस्था बिश्लेषण र नक्सांकनका आधारमा योजना निर्माण । ▪ लैंगिक उत्तरदायी बजेट प्रणालीको बिकास र संस्थागत । ▪ लैससास बिषय प्रति जनप्रतिनिधीहरु सकारात्मक रहनु ।	▪ आबश्यक संख्यामा मानव स्रोत ब्यबस्थापन र निरन्तरता । ▪ लैससास क्षमता बिकास सम्बन्धी कार्ययोना निर्माण र आबश्यक बजेट ब्यबस्थापन । ▪ उपलब्ध जनशक्तिको दक्षता र मनोवल तथा इच्छाशक्ति । ▪ मानव संशाधन बिकासमा बजेट बिनियोजन । ▪ लक्षीत समुदायले क्षमता बिकास र जनचेतनाका कार्यक्रम माग नगर्नु । ▪ क्षमता बिकास र जनचेतनाका कार्यक्रममा समुदाय तहमा ब्यापक जानकारीको अभाव ।

सेवा प्रबाह	४.२.२, ४.२.३, ४.२.४, ४.३.१, ४.३.२, ४.३.४, ४.४.१,४.४.२, ४.४.३, ४.४.४, ४.५.३, ४.५.४,	४.१.१, ४.१.२, ४.१.३, ४.१.४, ४.२.१, ४.३.३, ४.५.१, ४.५.२,	▪ सामाजिक जगरण अभियानहरुलाई निरन्तरता दिनु । ▪ नीति निर्माण तथा नर्णायक तहमा समाबेशी सहभागिता बृद्धि । ▪ बेरोजगार सुचीकृत तथा गरिबी नक्सांकन । ▪ नगरपालिकाको खण्डिकृत तथ्यांक संकलन तथा नियमित अद्यावधिक । ▪ नगरपालिकाको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षित बर्ग समुहका लागि कुल बिकास बजेटबाट निश्चित प्रतिशत बजेट बिनियोजन गरी कार्यान्वयन ।	▪ सेवा प्रबाह प्रबिधिमैत्री बनाई र समय अनुकुल सुधार गर्न । ▪ गरिवी र बेरोजगारीको बिद्यमान अवस्था । ▪ नगरपालिका लगायत सार्बजनिक निकायहरु महिला, बालबालिका, अपांग मैत्री हुनका लागि पालिकाको स्पष्ट नीति नहुनु । । ▪ लक्षीत बर्ग समुदायलाई बिद्यमान कानुनी प्राबधान बारे पर्याप्त जानकारीको अभाव । ▪ लक्षित बर्ग समुदायमा आबश्यकता पहिँचान र योजना माग सम्बन्धी ज्ञान र क्षमताको कमी ।
सुशासन र उत्तरदायित्व	५.१.१, ५.१.४, ५.२.१, ५.२.४, ५.३.१, ५.३.२, ५.४.३, ५.४.४, ५.५.१, ५.५.२, ५.५.३,	५.१.२, ५.१.३, , ५.२.२, ५.२.३, ५.३.३, ५.३.४, ५.४.१, ५.४.२, ५.५.४	▪ सुचना शाखा र सुचना अधिकारीको ब्यबस्था गरिएको छ । ▪ नगरपालिकाले लैससास नीति तथा रणनीति बनाई लागु गरेको छ । ▪ सुशासन मैत्री नीत तथा कार्यक्रम संचालन । ▪ कम्प्युटरकृत सुचना प्रणालीको ब्यबस्थापन । ▪ बर्षिक रुपमा सार्बजनिक सुनुवाई र सामाजिक परिक्षण ।	▪ सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सवै लक्षित बर्ग सम्म पुऱ्याउने । ▪ जनचेतनामूलक कार्यक्रमको ब्यापकता । ▪ सबै प्रकारका लक्षीत बर्ग समुहको सशक्तिकरण । ▪ नगरपालिकाबाट सार्बजनिक गरिएका सुचनाहरुमा सबै बर्ग, समुदाय र क्षेको सहज पहुँच सुनिश्चित । ▪ नगरपलिकाले नियमित प्रकासित गर्ने सुचनाहरु सबैलाई जानकारी हुन्छ भन्ने मान्यता राख्नु । ▪ नगरपालिकाबाट संचालित कार्यक्रम तथा येजनाको अनुगमन प्रतिबेदन लैससासमैत्री बनाउने । ▪ लक्षित बर्ग समुहले प्राप्त गरेको लाभ बिश्लेषण तथा अद्यावधिक ।

१२. लैससास कार्यान्वयन सम्बन्धी बार्षिक कार्ययोजना २०८१।०८२ स्वर्गद्धारी नगरपालिका , प्यूठान

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आबश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप संचालन गर्ने जिम्मेवारी			समयाबधी	थप दायित्व	
पुर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		**पहलकर्ता**	**निर्णयकर्ता**	**कार्यान्वयन कर्ता**		**पर्ने**	**नपर्ने**
नीति कानुन योजना (२०)	**१२.५**							
नीति कानुन र योजनामा समाबेशीता सहभागिता (८)	**५.५**	१.१.१. स्थानीय नीति तथा कानुन निर्माण गर्दा लैससास दृष्टिकोणले शब्द चयनमा ध्यान दिने र पूर्व दस्तावेजको समिक्षा गरी नयाँ दस्तावेज निर्माण गर्ने ।	बिधायन समिति	कार्यपालिका, नगरसभा	सबै वडा र सबै बिषयगत शाखा वडा	२०८०।०८१		नपर्ने
		१.१.२. स्थानीय नीति कानुनहरु लैससास बिश्लेषण गरेको अभिलेख राख्ने ।	प्र.प्र.अ. बिधायन समिति	कार्यपालिका नगरसभा	प्र.प्र.अ.	२०७९।०८०		नपर्ने
		१.१.५. नगरपालिका भित्र भएका सबै प्रकारका बिभेद रोक्न कार्ययोजना बनाई लागु गर्ने ।	सा.बि.स.र म, बा, तथा जे.ना. शाखा	कार्यपालिका	सबै वडा , सबै शाखा	२०८१।०८२	थप बजेट	
		१.१.७. नगरको श्रम नीति बनाई लागु गर्ने	रोजगार शाखा	कार्यपालिका	रोजगार शाखा	२०८१।०८२	बिषय बिज्ञ	
योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन (८)	**४.५**	१.२.१.लक्षीत वर्गको लागि मापन योग्य लक्ष्य निर्धारण गरी सो को दस्तावेज अभिलेख राख्ने ।	स्रोत अनुमान तथा बजेट नि. समिति	नगरसभा	सबै शाखा र सबै वडा	२०८१।०८२		नपर्ने
		१.२.२. महिला, तथा बञ्चितिकरणमा परेका समुदायको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट छुट्याउन पहल गर्ने	बिषयगत शाखा, सबै वडा	नगरसभा	सबै वडा र सबै शाखा	२०८१।०८२	थप बजेट	

		१.२.४ बस्तीस्तरका योजना तर्जुमा गर्दा लक्षीत समुहको छुट्टा छुट्टै सहभागितामा आबश्यकता पहिचान गरी योजना छनौट गर्ने ।	सबै वडा, र सबै शाखा	नगरसभा र कार्यपालिका	वडा कार्यालय र शाखा	२०८१।०८२		नपर्ने
		१.२.६. दिगो बिकास लक्ष्य नं ५ सम्बोधन हुने गरी योजना बनाई बजेट बिनियोजन गर्ने	सबै वडा र सबै शाखा	कार्यपालिका, नगरसभा	सबै वडा, सबै शाखा	२०८१।०८२		नपर्ने
बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन (४)	२.५	१.३.१. योजना तर्जुमा पूर्व लक्षीत समुहको सहभागितामा समस्या बिश्लेषण गरी अभिलेख तयार गर्ने ।	सबै वडा, टोल बिकास संस्था र सबै शाखा	कार्यपालिका, नगरसभा	सबै वडा र सबै शाखा	२०८१।०८२		नपर्ने
		१.३.३. लैससास परिक्षण पश्चात पाप्त भएको सुझाव अनुसार सम बिकास तथा क्षमता बिकास कार्य योजना बनाई कार्यान्वयनका गर्ने	म.तथा बा.र जे.ना.शाखा र परिक्षण कार्यदल	नगरसभा, कार्यपालिका	सबै शाखा र वडा	२०८१।०८२	थप बजेट	
		१.३.४. लक्षीत बर्गको बिकासका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट बिनियोजनका लागि पहल गर्ने र बिनियोजन गरिएको बजेट समयमै खर्च गर्ने ब्यबस्था मिलाउने ।	समाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका, नगरसभा	सबै वडा र सबै शाखा	२०८०।०८१		न्पर्ने
संस्थागत ब्यस्बथा (२०)	१०							
कर्मचारी पदाधीकारी प्रतिनिधित्व (४)	२	२.१.२. करार कर्मचारी कार्यबिधि पुनरावलोकन गरी लागु गर्ने ।।	प्र.प्र.अ., उपप्रमुख	कार्यपालिका, नगरसभा	प्र.प्र.अ.,	२०८०।०८१		नपर्ने
कार्यप्रणालीमा समाबेशी (४)	१.५	२.१.४. लक्षीत तथा बञ्चित समुदायको क्षमता बृद्धिका लागि सकारात्मक बिभेदको नीति अवलम्बन गर्ने	प्र.प्र.अ., उपप्रमुख	कार्यपालिका	सबै वडा र सबै शाखा	२०८०।०८१		नपर्ने

		२.२.२, लैससास कार्यान्वयन समिति गठन गर्ने र लैंगिक सम्पर्क ब्यक्तिलाई लिखितम तोकी निम्मेवारी दिने	प्र.प्र.अ.	कार्यपालिका	प्र. प्र. अ.	२०८०।०८१		नपर्ने
		२.२.३. कार्यालयमा हुने दुरब्यबहार, भेदभाव र महिला हिंसा नियन्त्रणका लागि आचार संहिता निर्माण गर्ने र देखिने स्थानमा टाँस गर्ने ।	म. बा. तथा जेष्ठ नागरीक शाखा	कार्यपालिका	सबै जनप्रतिनिधी र कर्मचारी	२०८०।०८१		नपर्ने
		२.२.४. लैससास कार्यान्वयन समिति पुनर्गठन गरी समाबेशी बिकास प्रक्रियाका लागि क्रियाशिल बनाउने ।	प्र.प्र.अ.र म.बा.तथा जे.ना.शाखा	कार्यपालिका	लैससास का.स.	२०८०।०८१		नपर्ने
समिति उपसमिति कार्यदलमा प्रतिनिधित्व (४)	२	२.२.२. नगरस्तरका बिभिन्न समिति तथा उपसमितिमा प्रतिनिधितव गर्ने लक्षित समुहको अर्थपुर्ण सहभागिताका लाीग समान अवसरको वातावरण दिने	प्र.प्र.अ.	कार्यपालिका	सम्बन्धीत समिति, उपसमिति			
		२.३.४. बिभिन्न समिति, उपसमिति र कार्यदलले अनुगमन गर्दा लैससास बिश्लेषण गरी कार्यगत सुझाव दिने र सो सम्बन्धी सुझावहरु अक्षरस कार्यान्वयन गर्न पहल गर्ने ।	लैससास कार्यान्वयन समिति र अनुगमन समिति	कार्यपालिका	सम्बन्धीत समितिहरु	२०८०।०८१		नपर्ने
बित्त ब्यबस्थापन प्रणालीमा समाबेशीता (४)	२.५	२.४.१. महिलाको सिप तथा क्षमता बिकास, नेतृत्व बिकास र हिंसा निवारणका लागि छुट्टै कोष स्थापना गरी कार्यबिधि बनाई लागु गर्ने ।	म.बा.तथा जे.ना. शाखा, उपप्रमुख	कार्यपालिका	सबै वडा र सबै शाखा	२०८१।०८२	थप बजेट	
		२.४.४ नगरपालिकामा सुचनामा सबै लक्षित बर्ग समुदायको पहुँच बढाउन समाबेशी सुचना प्रणाली बिकास गर्ने ।	प्र..प्र.आ.	कार्यपालिका	सुचना शाखा	२०८१।०८२		नपर्ने

तथ्यांक संकलन तथा व्यबस्थापन (४)	२	२.५.१ न.पा.ले नगर प्रोफाइलमा खण्डिकृत तथ्यांक संकलन तथा अद्याबधीक गर्ने ।	प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत	कार्यपालिका	सबै वडा र सुचना शाखा	२०८१।०८२	थप बजेट	
		२.५.३ न.पा.ले आधारभुत सुचना तथा तथ्यांक संकलन गर्दा बेरोजगार र गरिव नक्सांकनलाई पहिलो प्राथमिकता दिने ।	प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत	कार्यपालिका	सबै वडा र सुचना शखा	२००८।०८१	थप बजेट	
मानव संशाधन तथा क्षमता बिकास (२०)	**१२**							
मानव संशाधन तथा क्षमता बिकास (८)	४	३.१.१.नगरपालिकाको लैससास सम्बन्धी मानवस्रोतको बिकासका लागि क्षमता बिकास कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	सामाजिक बि. स.	२०८०।०८१	थप बजेट	
		३.१.२.लक्षीत समुह तथा बर्गलाई संचालन गरेका तालीमको खण्डिकृत तथ्यांक सहित अभिलेख राख्ने ।	सुचना शाखा	कार्यपालिका	सबै शाखा र सबै वडा	२०८०।०८१ देखि निरन्तर		नपर्ने
		३.१.३. नगरपालिकाले संचालन गर्ने सबै प्रकारका तालीमहरुमा लैंगिक सम्बेदनशिल भाषा प्रयोग र महिलाका बिशेष आबश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	सबै शाखा, सबै वडा कार्यालय	२०८०।०८१		नपर्ने
		३.१.६. मानवस्रोत बिकासको काम गर्दै आएको प्रसाशन शाखालाई मानव संशाधन बिकासमा काम गर्न लिखित जिम्मेवारी तोक्ने ।	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	सम्बन्धीत शाखा	२०८०।०८१		नपर्ने
		३.१.८. बेइजिङ घोषणापत्रमा महिलाका पक्षमा ब्यबस्था गरिएका १२ वटा क्षेत्रहरुको ब्यापक जानकारीका लागि गा.पा. पदाधीकारी	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	महिला बालबाालिका तथा जेष्ठ	२०८१।०८२	थप बजेट	

		र कर्मचारीहरुलाई तालीम संचालन गर्ने			नागरीक शाखा			
अनौपचारिक मुल्य मान्यता र कुसंस्कार बिरुद्ध जनचेतना (४)	३	३.२.२.नगर भित्रका सबै खाले बिभेद र हिंसा अन्त्य गरी लैंगिक हिंसा रहित वडा तथा नगरपालिका घोषणाका लागि बार्षिक कार्ययोजना बनाई लागु गर्ने ।	म. बा. तथा जेष्ठ नागरीक शाखा	कार्यपालिका	सबै शाखा र सबै वडा	२०८१।०८२	थप बजेट	
कानुनी साक्षरता	२.५	३.३.१. निर्वाचित जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुलाई प्रचलित कानुन तथा बिद्यमान ऐन सम्बन्धी तालीम संचालन गर्ने ।	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	सामाजिक बि.स.	२०८१।०८२	थप बजेट	
		३.३.२. कार्यपालिका पदाधीकारी, प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत र बिषयगत शाखा प्रमुखहरुलाई कानुन मस्योदा तयारी र समस्या समाधान बारे समय समयमा अभिमूखिकरण चगर्न बार्षक योजनामा योजना र बजेट समाबेश गर्ने ।	प्र.प्र.अधिकृत	कार्यपालिका, नगरसभा	बिधान मस्यौदा समिति	२०८१।०८२	थप बजेट	
बिपद व्यबस्थापनमा समाबेशीता (४)	२.५	३.४.१. बिपद सम्बन्धी नीति वा कार्यबिधि निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा लैससास सम्बेदनशिल हुने गरी महिला पुरुषलाई संरक्षणको अलग अलग व्यबस्था गर्ने ।	बिपद व्यबस्थापन समिति	कार्यपालिका	बिपद व्यबस्थापन समिति.	२०८०।०८१		नपर्ने
		३.४.२. बिपदको समयमा आपतकालीन कार्यसंचालन तथा राहत बितरण गर्नु पुर्व बिपद सम्बन्धी खण्डिकृत तथ्यांक संकलन अनिवार्य गर्ने ।	बिपद व्यबस्थापन समिति	कार्यपालिका	बिपद व्यबस्थापन समिति	२०८१।०८२		नपर्ने

सेवा प्रबाह (२०)	**१५**							
पूर्वाधार बिकास (४)	१	४.१.२. स्थानीय तहका सबै सार्बजनिक भवनहरु लैगिंकमैत्री, बालमैत्री, अपागंमैत्री बनाउन निर्देशित गर्ने ।	प्राबिधिक शाखा	नगर कार्यपालिका	प्राबिधिक शाखा	२०७८।०७९ देखि निरन्तर		नपर्ने
		४.१.३. स्थानीय तहमा सार्बजनिक तथा नीजि भवन निर्माण गर्दा लैंगिकमैत्री , अपांगमैत्री, बालमैत्री बनाउन निर्देशन गर्न नक्सा पासको प्राबधान कार्यान्वयनमा ल्याउने	प्राबिधिक शाखा	कार्यपालिका, नगरसभा	प्राबिधिक शाखा, अनुगमन समिति	२०७८।०७९ देखि निरन्तर		नपर्ने
प्रजनन् स्वास्थ्य (४)	**३.५**	४.२.१. गर्भवती महिलालाई जोखिम युक्त काममा नलगाउन स्वास्थ्य नीतिमा भएको ब्यबस्थालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।	स्वास्थ्य शाखा, महिला	कार्यपालिका	स्वास्थ्य शाखा	२०८०।०८१		नपर्ने
शिक्षा कार्यक्रम (४)	**३.५**	४.३.३ अबिभावक शिक्षा र बच्चा देखि बच्चा शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	शिक्षा शाखा	कार्यपालिका	शिक्षा शाखा	२०८०।०८१	थप बजेट	
खानेपानी तथा सरसफाई (४)	**४**	४.४.१ महिला सौचालयमा डस्टबिन र सेनीटरी प्याडको ब्यबस्था नियमित गर्ने ।	स्वस्थ्य शाखा	कार्यपालिका	स्वास्थ्य शाखा.	२०८०।०८१		नपर्ने
स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार ब्यबस्थापन (४)	३	४.५.१. गरिवी नक्सांकन गरी आयमूलक तथा रोजगारमूलक कार्यक्रम र बजेट बिनियोजन गर्ने ।	स्रोत अनुमान समिति	नगरसभा, कार्यपालिका	लघु उद्यम बिकास शाखा	२०८१।०८२	थप बजेट	
सुशासन तथा उत्तरदायित्तव (२०)	**१४.५**							
सुशासन (४)	**२.५**	५.१.३.बेइजिङ घोषणापत्रका १२ वटा क्षेत्रहरुमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने	महिला बालबालिका शाखा	कार्यपालिका	महिला बालबालिका शाखा	२०८१।०८२		नपर्ने

उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता (४)	३	५.२.२.नगरपालिकाको सार्बजनिक सुनुवाई लगायतका सुचनाको सार्वजनिक गर्ने कार्यक्रममा लक्षीत बर्गको सहभागिता सुनिश्चित गरी अभिलेख राख्ने ।	प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत	कार्यपालिका	सुचना शाखा	२०८०।०८१		नपर्ने
		५.२.३. सार्बजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा लक्ष्िँत बर्ग समुदायबाट उठान गरिएका सवाल र भएका बिषयहरु ऋभिलेखिकरण गर्ने ।	प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत	कार्यपालिका	सुचना शाखा			
सुचना तथा संचार	३	५.३.३. नगरपालिकाबाट सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यक्रम र प्रगतिको सुचनाहरु सबै वडा तथा समुदायमा पुग्ने गरी सुचना प्रबाहको ब्यबस्था गर्ने ।,	प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत	कार्यपालिका	सुचना अधिकारी	२०८०।०८१		नपर्ने
		५.३.४. महिला, दलित, जेष्ठ नागरीक, अपांग र बालबालिका लगायतका बिपन्न समुदायहरुको सुचनामा पहुँच बढाउन जनचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।	सामाजिक बिकास समिति	कार्यपालिका	सुचना शाखा	२०८०।०८२	थप बजेट	
अनुगमन तथा मुल्यांकन(४)	३	५.४.१. कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा लक्षीत समुदायको समान लाभ सुनिश्चित भए नभएको अनुगमनका आधारमा प्रतिबेदन तयार गर्ने ।	अनुगमन समिति	कार्यपालिका	अनुगमन समिति	२०८०।०८१		नपर्ने
समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार (४)	३	५.५.२. नगरपालिकाबाट संचालित कार्यक्रमबाट लक्षीत समुदायको बिकासमा लाभ पुगे नपुगेको प्रभाव बिश्लेषण गरी अभिलेख तयार गर्ने ।	लैससास का. समिति	कार्यपालिका	लैससास का. समिति	२०८०।०८१		नपर्ने

१३. सुझावहरु

नगरपालिका भित्रका लक्षित बर्ग समुदायको लैंगिक मूलप्रबाहीकरणका लागि लैससास परिक्षण पश्चात निर्माण गरेका बार्षिक कार्ययोजनाहरुको पुर्ण कार्यान्वयन र लैंगिक परिक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन आबश्यक छ । स्वर्गद्वारी नगरपालिकामा मिति २०८० बैशाख १४ र १५ गते सम्पन्न लैससास परिक्षणको क्रममा गरिएको सामूहिक छलफल तथा मुल्यांकन, अवलोकन तथा लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकालाई लैससासमैत्री बनाउनका लागि निम्न सुझावहरुलाई ग्राहण गरी कार्यान्वयनमा गर्न आबश्यक देखिन्छ ।

- लैससासको क्षेत्रमा मूलप्रबाहीकरण गर्न लैससास परिक्षण एक महत्वपूर्ण औजार भएकोले नगरपालिकाका गठीत लैससास परिक्षण कार्यदललाई क्रियाशिल बनाई लैससास परिक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिनुपर्ने ।
- लैससास परिक्षणको अबधीमा नगरपालिकाबाट गरिएका सुधार सम्बन्धी प्रतिबद्धता सहितको कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न आबश्यक बजेट बिनियोजन गरी समयमै कार्यान्वयन गर्ने ।
- नगरपालिकामा लैससासका क्षेत्रमा रहेका समस्या समाधान गर्न आवश्यक कानुन, नीति तथा योजना साथै बजेटको प्रबन्ध गरी यसको प्रभावकारीता अभिबृद्धि गर्ने ।
- नगरपालिका र नगर भित्रका सबै सरकारी निकायमा महिला सौचालयमा डस्टबिन सहित सेनीटरी प्याडको ब्यबस्था र स्तनपान कक्षको ब्यबस्थापन गर्न गराउन नियमित अनुगमन गर्ने ।
- लैससास कार्यान्वयन समिति पुनर्गठन गरी क्रियाशिल बनाउने ।
- नगरपालिकाको हरेक नीति तथा कानुनमा लैससास बिषय समाबेश गर्न संबेदनशिलता अपनाउने
- पुर्ण सरसफाइका कार्यक्रमलाई पुर्णता दिने ।
- महिला लगायत लक्षीत बर्ग समुदायको बिकासका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट ब्यबस्था गरी लागु गर्ने प्राबधान बनाउने ।
- जनपतिनिधी र कर्मचारीहरुलाई नेपालको संबिधान, मुलुकी देवानी तथा अपराध संहिता २०७४, बाल अधिकार ऐन २०७५ लगायत राष्ट्रिय कानुन र दिगो बिकास लक्ष्य, बेइजिङ घोषणापत्रमा उल्लेखित १२ ओटा सरोकारका बिषय, CEDAW, सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० आदि जस्ता अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरु बिषयमा नियमित अभिमूखिकरण गर्ने
- नीति तथा कानुन निर्माण प्रक्रियामा समाबेशी सहभागिता र लैससास बिषय समाबेश भए नभएको पूर्व बिश्लेषण तथा समिक्षा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

१४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण परिक्षण प्रतिबेदनको निष्कर्ष ::

नगरपालिकाले छनौट गरेको सहजकर्ता र नगरपालिका दुवै पक्षको सहमतिमा द्विपक्षिय सम्झौता भई यस नगरपालिकाको लैससास परिक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । उक्त परिक्षण अवधीमा स्वर्गद्वारी नगरपालिकाको कानुन तथा नितिगत प्राबधान र वर्तमान अभ्यासहरुको बारेमा सहभागीतामूलक अभ्यासबाट लैससास सम्बन्धी सुचकहरुको लेखाजोखा तथा स्वमुल्याङ्कन गरिएको छ । नगरपालिकाका उपप्रमुख लगायत पदाधिकारीहरु, प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत, विषयगत शाखाका प्रमुखहरु, सम्बन्धीत संघसंस्था र लक्षित समुदायको संजाल प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा नगरपालिकाको सुचकहरुमा उल्लेखित बिषयहरुमा अध्ययन तथा स्व मुल्यांकन गरिएको थियो । परिक्षण अवधीमा नगरपालिकामा निर्माण गरी लागु गरिएका नीति तथा कार्यक्रम लगायतका

अन्य कार्यविधि र दस्तावेजहरु अध्ययन तथा मुल्यांकन साथै नगरपालिकाको संरचनागत ब्यवस्था, भाषाशैली तथा ब्यबहार, सेवा प्रणाली लगायत भौतिक संरचनाको समेत अवलोकन गरिएको थियो ।

लैससास परिक्षणबाट प्राप्त नतिजा अनुसार स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको लैससासको अवस्था सुधारात्मक भएको पाइएको छ । नगरपालिकाको सेवा प्रबाहमा सकारात्मक अभ्यासहरु थालनी भएको पाइए पनि नीति तथा कानुन निर्माण प्रक्रिया, संस्थागत ब्यबस्था, मानव स्रोतको क्षमता बिकास र समाबेशी सुचना प्रणालीको बिकास लगायतका लैससास सन्तुलनका क्षेत्रमा सुधार गरी संस्थागत गर्नु पर्ने देखिन्छ । लैससासमैत्री नीति, कानुन तथा योजना लगायत सेवा प्रवाह र सुशासन अवलम्बनका क्षेत्रमा थालनी गरिएका सकारात्मक अभ्यासहरुलाई निरन्तरता दिदै सुधार गर्नुपर्ने भनि बनाइएको कार्य योजनाहरु नियमित रुपमा बजेट बिनियोजन गरी समयमै कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

१५. अनुसुचीहरु :

अनुसुची १ लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट सम्बन्धी अभिमूखिकरण र लैससास परिक्षण कार्यक्रम कार्यतालीका

स्वर्गद्धारी नगरपाालिका भिंगृ, प्यूठान

मिति २०८०।०१।१३ देखि १५ गते सम्म

समय	विषयवस्तुहरु	उप-विषयवस्तु/त्रियाकलापहरु	विधि/प्रकृया	जिम्मेवारी
मिति २०८१।०१।१३ गते				
१०:०० - १०:३०	उद्घाटन	- आसनग्रहण तथा स्वागत मन्तव्य - सहभागि बिच परिचय र आचार संहिता सहमति - तालिमको उद्देश्य प्रस्तुत		नगरपालिका
१०:३०- १२:००	लैंगिक उत्तरदायी बजेट सम्बन्धी अवधारणागत स्पष्टता	- लैंगिक उत्तरदायी बजेट अवधारणा तथा बिकासक्रम बारे छलफल तथा प्रस्तुतीकरण ।	प्रस्तुती र छलफल	स्रोत ब्यक्ति
१२:०० - १:३०	लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट सम्बन्धी नीतिगत तथा कानुनी ब्यबस्था सम्बन्धी छलफल ।	- लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा कानुन र अन्तराष्ट्रिय प्रावधान सम्बन्धी छलफल तथा प्रस्तुतीकरण ।	प्रस्तुती र छलफल	स्रोत ब्यक्ति
१:३०-२:००		**खजा**		
२:००- ३:३०	लैंगिक उत्तादायी बजेटको आबश्यकता बारे छलफल ।	- स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायी बजेटको आबश्यकता किन ? बिषयमा छलफल तथा प्रस्तुतीकरण ।	समूह कार्य तथा प्रस्तुती र छलफल	हभागि र स्रोत ब्यक्ति
३:३० - ४:३०	स्थानीय जनप्रतिनिधिको भूमिकाबारे छलफल ।	- स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा जनप्रतिनिधिको भूमिका बारे छलफल ।	समूह कार्य तथा प्रस्तुती र छलफल	सहभागि र स्रोत ब्यक्ति
१:३०-२:००		- दैनिक समिक्षा		
- **दोस्रो दिन (मिति २०८१।०१।१४ गते**				

१०:०० - १०:३०	पहिलो दिनको पुनरावलोकन	प्रतिबेदन प्रस्तुती, मुल्यांकन प्रस्तुत र जिम्मेवारी हस्तान्तरण ।	प्रस्तुती तथा छलफल	सहभागि र स्रोत व्यक्ति
१०:३० - १२:००	लैंगिक उत्तरदायी बजेट बर्गिकरण	लैंगिक उत्तरदायी बजेट बर्गिकरण तथा कोडिङ सम्बन्धी समूह छलफल तथा प्रस्तुतीकरण	प्रस्तुती तथा छलफल	स्रोत व्यक्ति
१२:०० - १:३०	लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुगमन तथा मुल्यांकन ।	लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुगमन तथा मुल्यांकन र प्रतिबेदन तयारी सम्बन्धी जानकारी	प्रस्तुती तथा छलफल	स्रोत व्यक्ति
१:३० - २:००		खाजा समय		
२:०० - ३:३०	स्थानीय तहमा योजना तर्जुमाका काननुी आधारहरु	स्थानीय तहमा योजना तथा बजेट तर्जुमाका नितिगत ब्यबस्था र प्राथमिकताहरु	समूह कार्य तथा प्रस्तुती र छलफल	सहभागि र स्रोत व्यक्ति
३:३० - ४:३०	लैंगिक उत्तरदायी योजना तथा बजेट तयारी	स्थानीय तहमा लैंगिक उत्तरदायी योजना तथा बजेट तयारी गर्दा ध्यान दिनु पर्ने क्षेत्रहरु	प्रस्तुती तथा छलफल	स्रोत व्यक्ति
४:३० - ५:००		दैनिक समिक्षा	प्रस्तुती तथा छलफल	सहभागि र स्रोत व्यक्ति
तेस्रो दिन २०८१।०१।१५				
१०:००-१०:३०		अघिल्लो दिनको पुनरावलोकन		
१०:३०-१२:००	लैससास परिक्षण अवधारणा र बिधि प्रक्रिया	- लैससास परिक्षण के , किन, कसरी, प्रकृया तथा बिधिहरु	प्रस्तुती तथा तथा छलफल	स्रोतब्यक्ति
१२:००-१:३०	लैससास परिक्षणको मुख्य सुचक र सहायक सुचकहरु बारे छलफल तथा मुल्यांकन प्रक्रिया	लैससास परिक्षणका मुख्य सूचक र सहायक सूचकहरु र सोको मुल्यांकन प्रक्रिया बारे जानकारी	प्रस्तुती तथा छलफल	स्रोत ब्यक्ति
१:३०-२:००		खाजा		
२:००-३:३०	लैससास परिक्षणका सूचकहरु मूल्याकन प्रकृया	लैससास परिक्षणका मुख्य सूचक तथा सहायक सूचक मूल्यांकन गर्ने प्रकृयामा सहभागिहरुबाट समूह अभ्यास	समूह कार्य तथा छलफल र प्रस्तुती	सहभागि र स्रोतब्यक्ति
३:३०-४:३०	लैससास परिक्षणका सूचकहरु मूल्याकन तथा बिश्लेषण	माकुरी जालो र बारग्राफ विश्लेषण र सोबाट आएको नतिजा प्रस्तुत	समूह कार्य तथा छलफल र प्रस्तुती	सहभागि र स्रोत ब्यक्ति
४:३०-५:००		कार्यक्रमको समिक्षा तथा मुल्यांकन र समापन	नगरपालिका	

अनुसुची २ लैससास परिक्षण कार्यक्रम अबधीका तस्वीर स्वर्गद्धारी नगरपालिका

उपप्रमुखबाट पहिलो सत्रमा शुभकामना मन्तब्य राख्दै

सहजकर्ताबाट लैससास परिक्षण अवधाराणा प्रस्तुत गर्दै

लैससास परिक्षण नतिजा प्रस्तुतीका लागि समूह अभ्यास मार्फत माकुरी जालो र बारग्राफमा तयार गर्दै

सहभागिबाट सुचक लेखाजोखाको नतिजा प्रस्तुत गर्दै

कार्यशालाका सहभागिहरुको सामूहिक तस्वीर

अनुसुची ३ स्वर्गद्धारी नगरपालिकाको समूह कार्यको नतिजाको माकुरी जालो तथा बारग्राफद्धारा बिश्लेषण

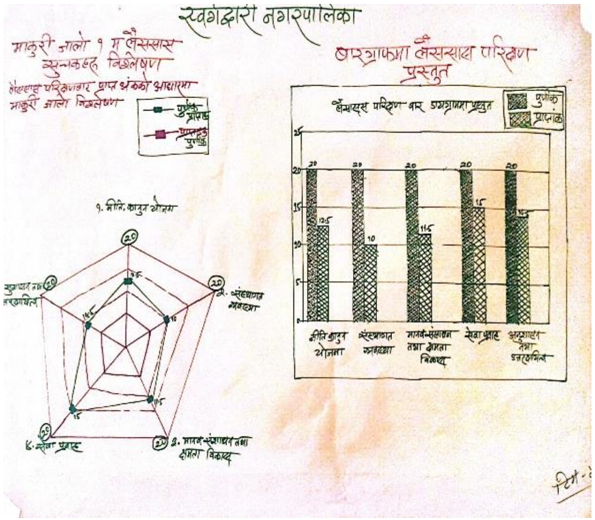

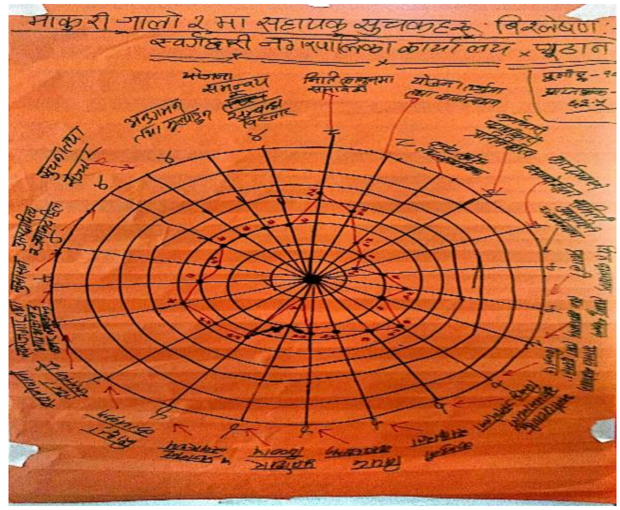

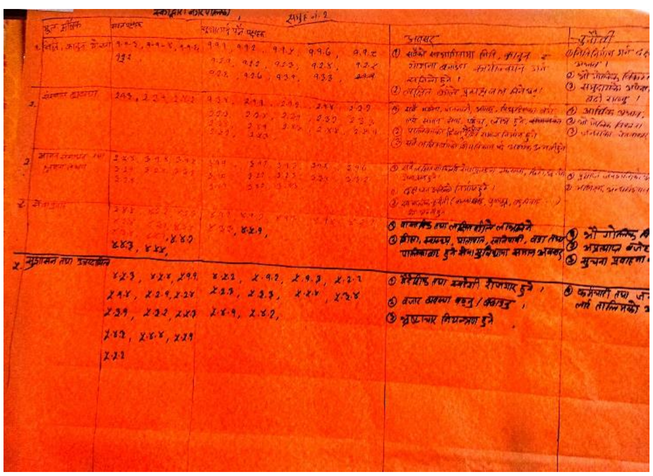

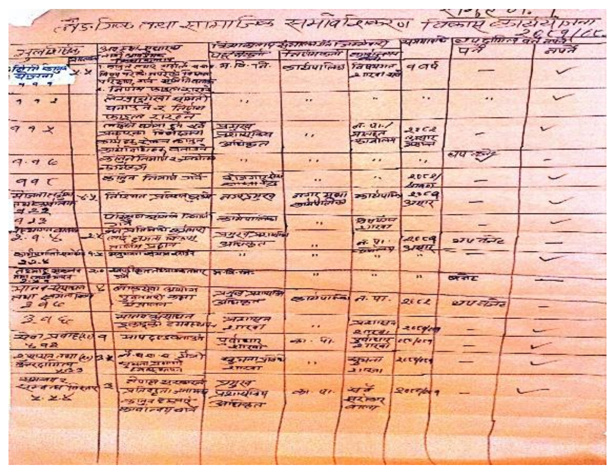

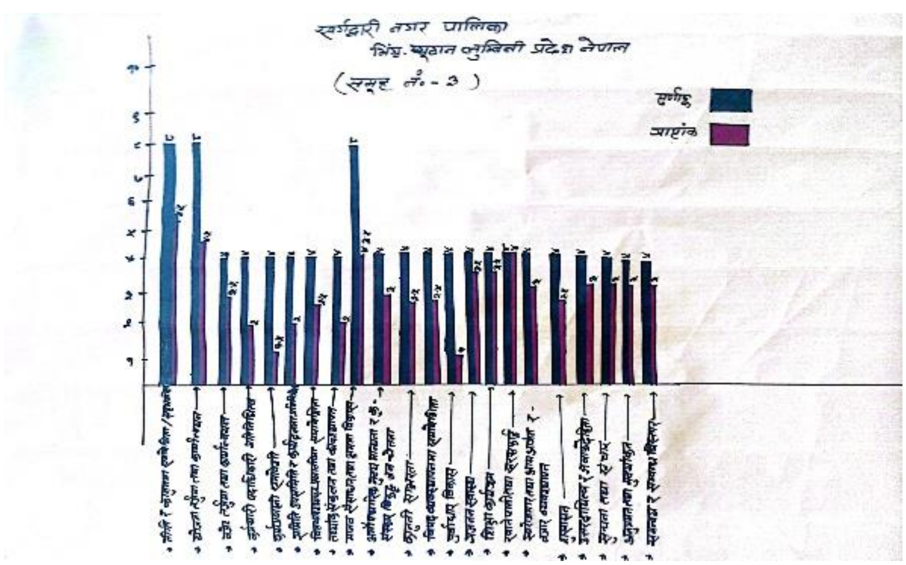

अनुसुची ४ लैससास परिक्षण कार्यशालाका सहभागिहरुको हाजिरी बिबरण र निर्णय प्रतिलिपि

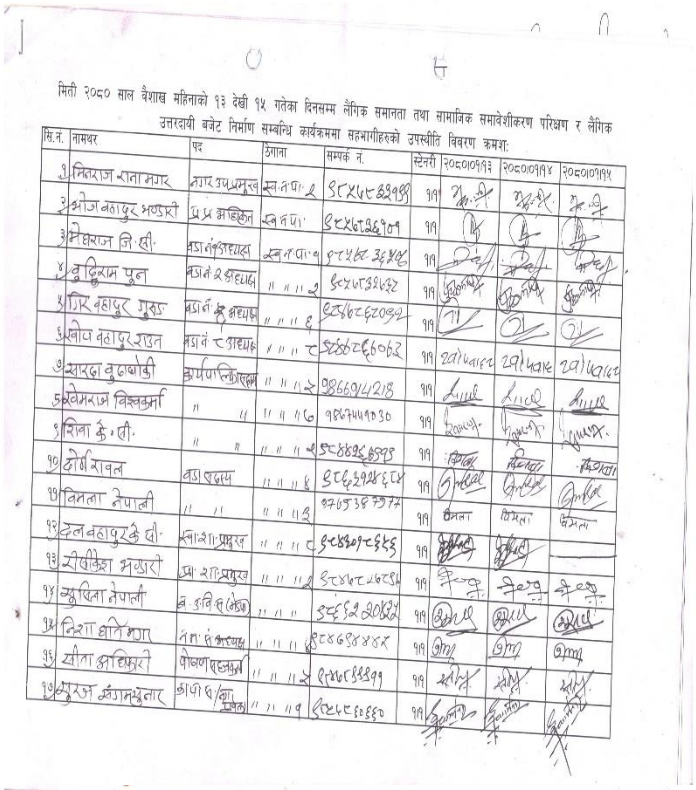

मिती २०८० साल वैशाख महिनाको १३ देखी १५ गतेका दिनसम्म लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण र लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण सम्बन्धि कार्यक्रममा सहभागीहरुको उपस्थीति विवरण क्रमश:

सि.नं.	नामथर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	स्टेनरी	२०८०।०१।१३	२०८०।०१।१४	२०८०।०१।१५
१	मित्रराज राना मगर	नगर उपप्रमुख	स्व.न.पा. २	[illegible]	११			
२	भोज बहादुर भण्डारी	प्र.प्र. अधिकृत	स्व.न.पा.	[illegible]	११			
३	मेघराज जि.सी.	वडा नं १ अध्यक्ष	स्व.न.पा. १	[illegible]	११			
४	बुद्धिराम पुन	वडा नं २ अध्यक्ष	" " " २	[illegible]	११			
५	गिर बहादुर गुरुङ	वडा नं ६ अध्यक्ष	" " " ६	[illegible]	११			
६	खोप बहादुर राउत	वडा नं ८ अध्यक्ष	" " " ८	[illegible]	११			
७	सारदा बुढाथोकी	कार्यपालिका सदस्य	" " " २	9866914218	११			
८	खेमराज विश्वकर्मा	" "	" " " ६	9867449030	११			
९	शिवा के.सी.	" "	" " " २	[illegible]	११			
१०	दोर्ज रावल	वडा सदस्य	" " " ४	[illegible]	११			
११	विमला नेपाली	" "	" " " ३	[illegible]	११	विमला	विमला	विमला
१२	दल बहादुर के.सी.	स्वा.शा. प्रमुख	" " " ८	[illegible]	११			
१३	रोबीकेश भण्डारी	प्रा.शा. प्रमुख	" " " २	[illegible]	११			
१४	सुविना नेपाली	व.उ.वि.स.(मेडम)	" " "	[illegible]	११			
१५	निशा घर्ति मगर	नं.म.सं. अध्यक्ष	" " " ४	[illegible]	११			
१६	सीता अधिकारी	पोषण सहजकर्ता	" " " २	[illegible]	११			
१७	सुरज संग्राम सुनार	कार्यालय सहायक	" " " १	[illegible]	११			

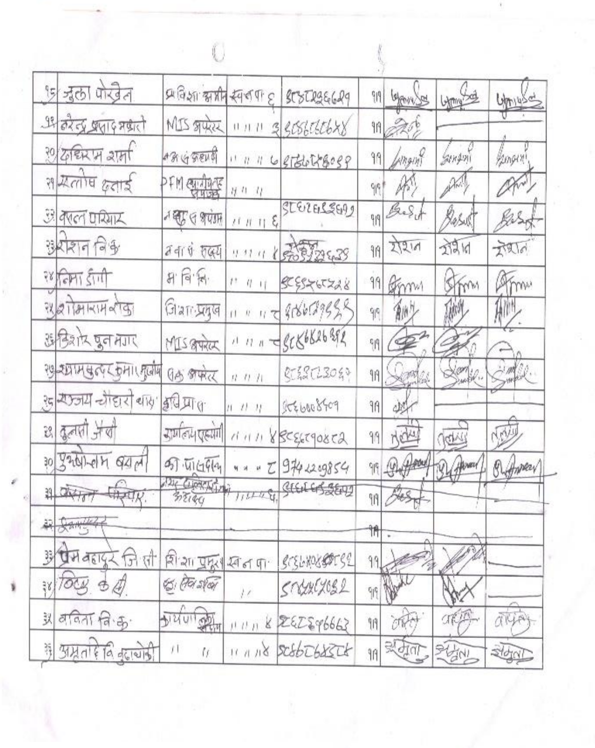

सि.नं.	नामथर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	स्टेनरी			
१८	जुलका पोखरेल	प्रविशा. अमीन	स्व.न.पा. ६	[illegible]	११			
१९	नरेन्द्र प्रसाद भण्डारी	MIS अपरेटर	" " " ३	[illegible]	११			
२०	दधिराम शर्मा	[illegible]	" " " ६	[illegible]	११			
२१	सन्तोष ढकाल	PFM [illegible]	" " "		११			
२२	वसन्त परियार	[illegible]	" " " ६	[illegible]	११			
२३	रोशन वि.क.	[illegible]	" " " ४	[illegible]	११	रोशन	रोशन	रोशन
२४	निमा डाँगी	म.वि.सि.	" " "	[illegible]	११			
२५	शोभाराम रोका	जि.शा. प्रमुख	" " " ८	[illegible]	११			
२६	किशोर पुन मगर	MIS अपरेटर	" " " ८	[illegible]	११			
२७	श्यामसुन्दर कुमाल मुखिया	[illegible] अपरेटर	" " "	[illegible]	११			
२८	सञ्जय चौधरी थारु	कृषि प्रा.स.	" " "	[illegible]	११			
२९	तुलसी जैसी	कार्यालय सहयोगी	" " " ४	[illegible]	११			
३०	पुरुषोत्तम बराल	का.पा.[illegible]	" " " ८	9742209854	११			
~~३१~~	~~[illegible]~~	[illegible]	" " " ५	[illegible]	११			
~~३२~~	~~[illegible]~~				११			
३३	प्रेम बहादुर जि.सी.	शि.शा. प्रमुख	स्व.न.पा.	[illegible]	११			
३४	दिपु के.सी.	[illegible]	"	[illegible]	११			
३५	बबिता वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	" " " ४	[illegible]	११			
३६	अमृता देवि बुढाथोकी	" "	" " " ४	[illegible]	११	अमृता	अमृता	अमृता

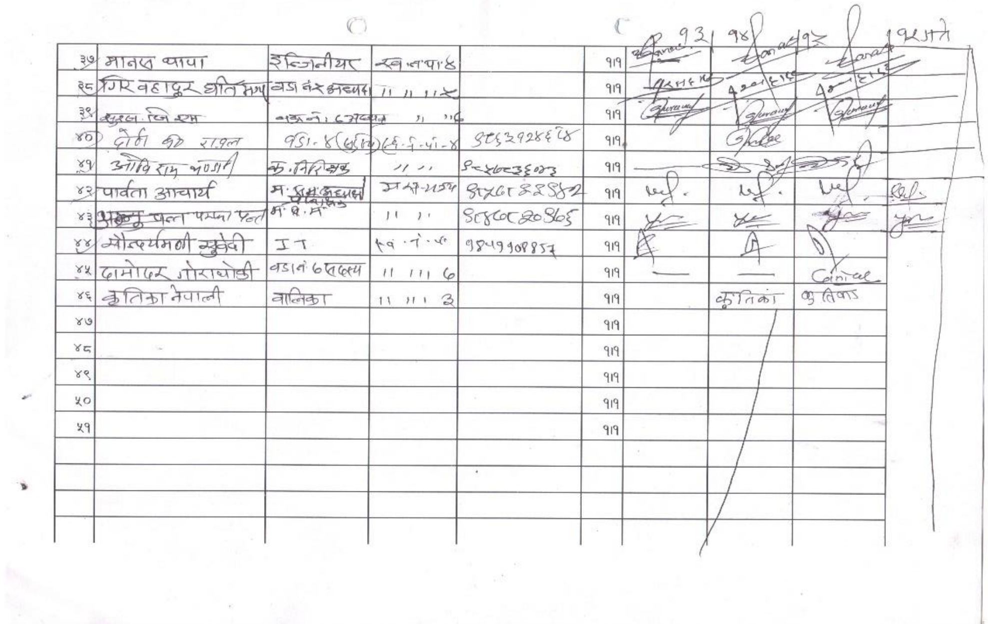

सि.नं.	नामथर	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.	स्टेनरी	१३	१४	१५ गते	
३७	मानव थापा	इन्जिनीयर	स्व.न.पा. ४		११				
३८	गिर बहादुर घर्ति मगर	वडा नं २ अध्यक्ष	" " " २		११				
३९	सुरज जि.एम.	वडा नं. ६ अध्यक्ष	" " ६		११				
४०	दोर्जे बी. रावल	वडा-४ (सदस्य)	स्व.न.पा.-४	[illegible]	११				
४१	ओमबिराज भण्डारी	क. निरिक्षक	" "	[illegible]	११				
४२	पार्वता आचार्य	म.प्रम. [illegible]	[illegible]	[illegible]	११				
४३	~~[illegible]~~ पन्त पम्फा पन्त	म.वि.म.	" "	[illegible]	११				
४४	सौन्दर्यमणी सुवेदी	J.T.	स्व.न.पा.	9849908857	११				
४५	दामोदर गोराथोकी	वडा नं ६ सदस्य	" " " ६		११				
४६	कृतिका नेपाली	बालिका	" " " ३		११		कृतिका	कृतिका	
४७					११				
४८					११				
४९					११				
५०					११				
५१					११				

धन्यबाद,

प्रतिबेदक : पार्वता आचार्य र पम्फा पन्त